

ASFYXIE U NOVOROZENCE

V. Vobruba

**Klinika dětského a dorostového
lékařství v Praze, JIKP**

DEFINICE

Asfyxie je způsobena přerušением dodávky kyslíku do organismu a v důsledku toho dochází k rozvoji hypoxémie, hyperkapnie a metabolické acidózy

Ischémie je způsobena přerušением dodávky všech substrátů do tkání a orgánů

Incidence perinatální asfyxie (PA)

& PA postihuje 0,2 - 0,4 % všech
donošených novorozenců

& U NNPH se incidence zvyšuje až 10x

& 15 - 20% asyktických dětí zemře

& PA vzniká v 90% prenatálně

& PA se podílí 10 % na vzniku DMO

Etiologie

Prenatální příčiny

přerušeni průtoku krve pupečnickem

& komprese pupečnicku

& pravý uzel

Etiologie

Prenatální příčiny

porušení výměny plynů na úrovni placenty

& předčasné odloučení placenty

& placenta praevia

& placentární insuficience

Etiologie

Prenatální příčiny

porucha perfúze na mateřské straně placenty

& hypotenze, hypertenze (eklampsie)

& abnormální děložní kontrakce

Etiologie

Prenatální příčiny

porucha oxygenace matky

& závažné kardiopulmonální onemocnění matky

Etiologie

Postnatální příčiny

všechny stavy, které vedou u novorozence k
ventilačnímu a oběhovému selhání

& pneumopatie

& VCC

& VVV

& dědičné poruchy metabolismu

Patofyziologie asfyxie

Reflexní orgánová redistribuce krve (diving reflex)

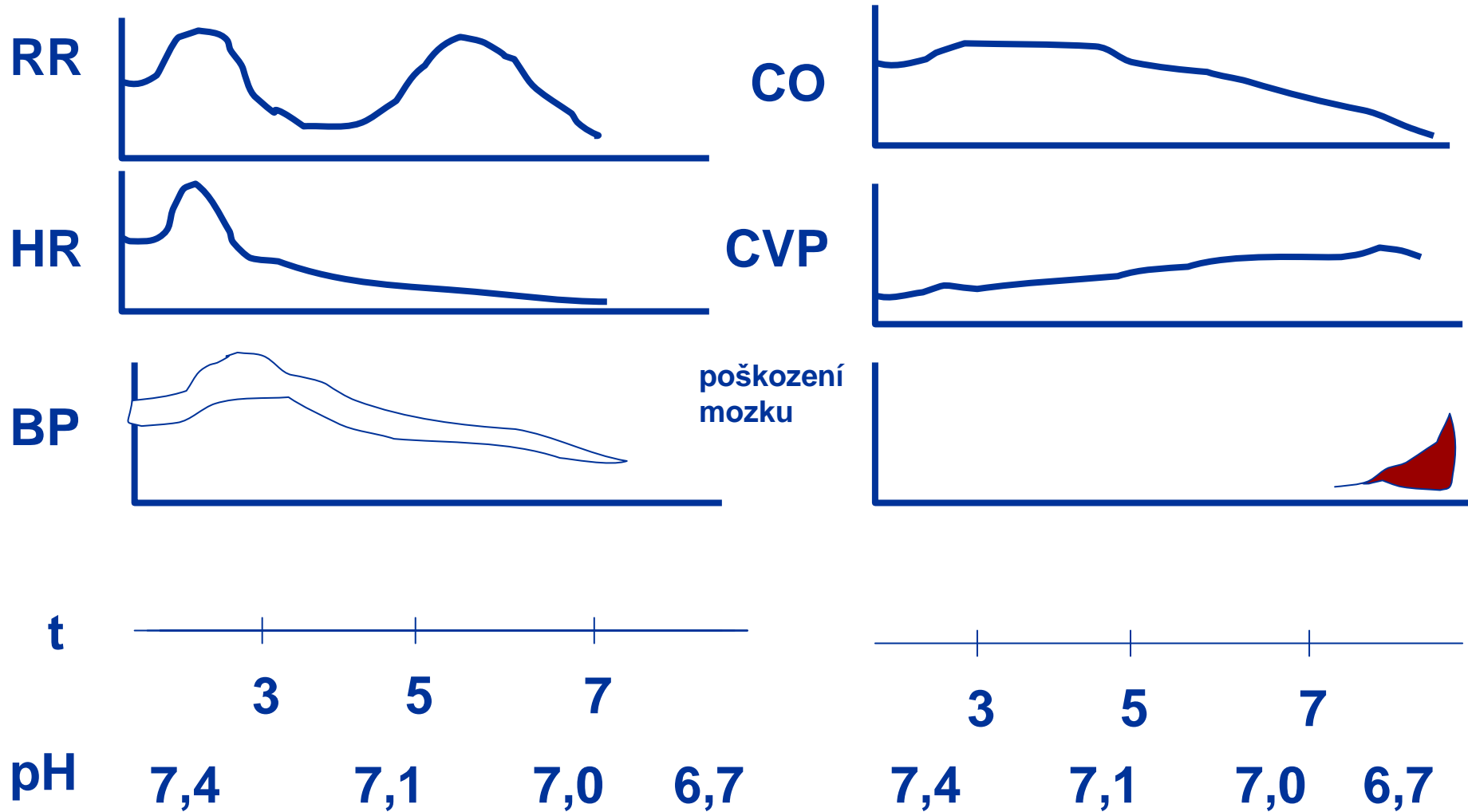
- PLÍCE
- STŘEVO
- LEDVINY
- SLEZINA
- KOSTI, SVALY, KŮŽE

- MOZEK
- SRDCE
- NADLEDVINY

↑ TF, ↑ TK, ↑ CVP, SNAHA UDRŽET CO,
SNAHA UDRŽET MOZKOVOU PERFUZI

Změny vitálních funkcí při asfyxii

NO

radikály

apoptóza

Ca

IL1;IL6

**k.glutamová
NMDA**

PAF

BDNF

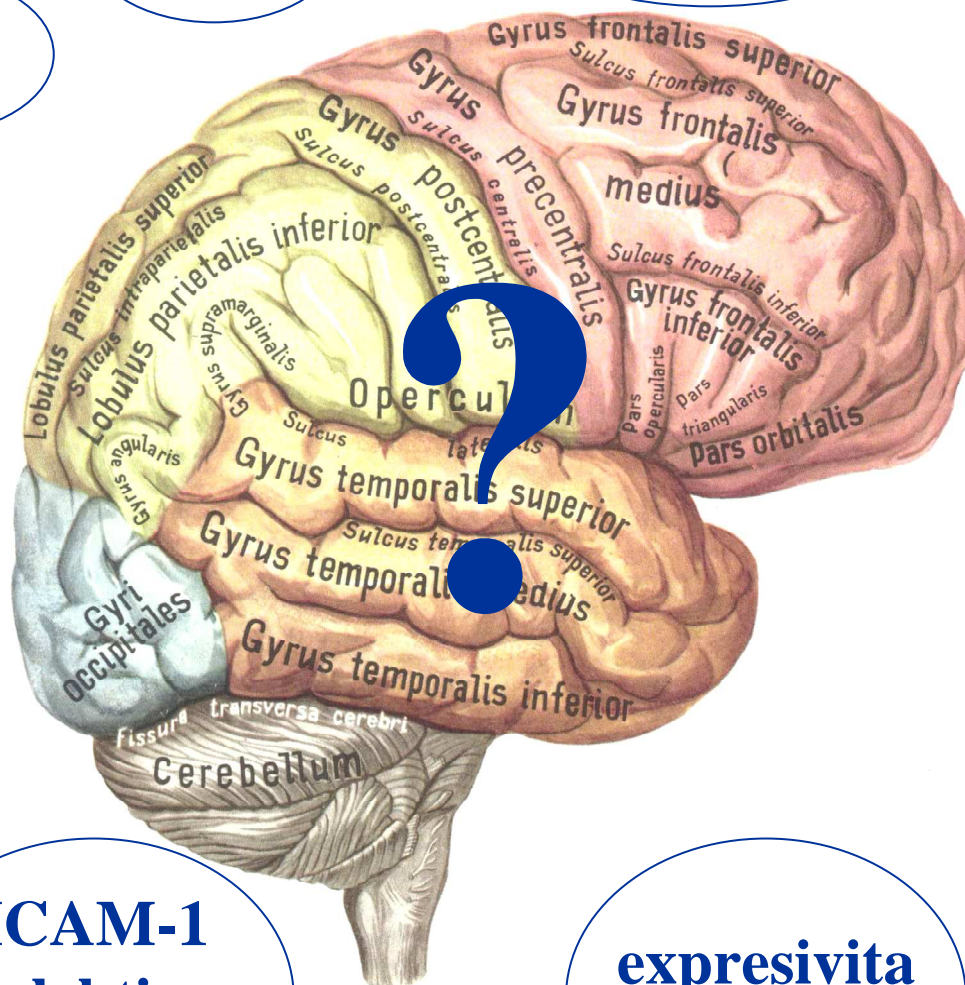
TGF-β

ONOO-

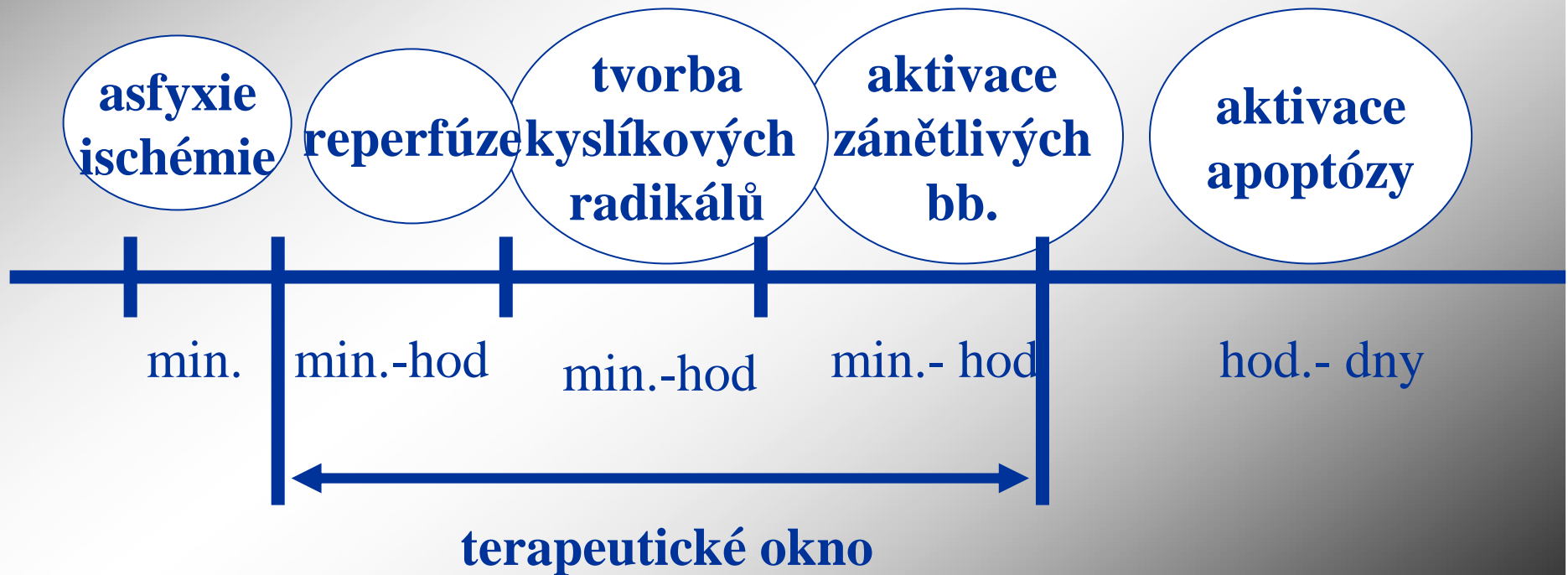
**ICAM-1
Selektiny
Integrini**

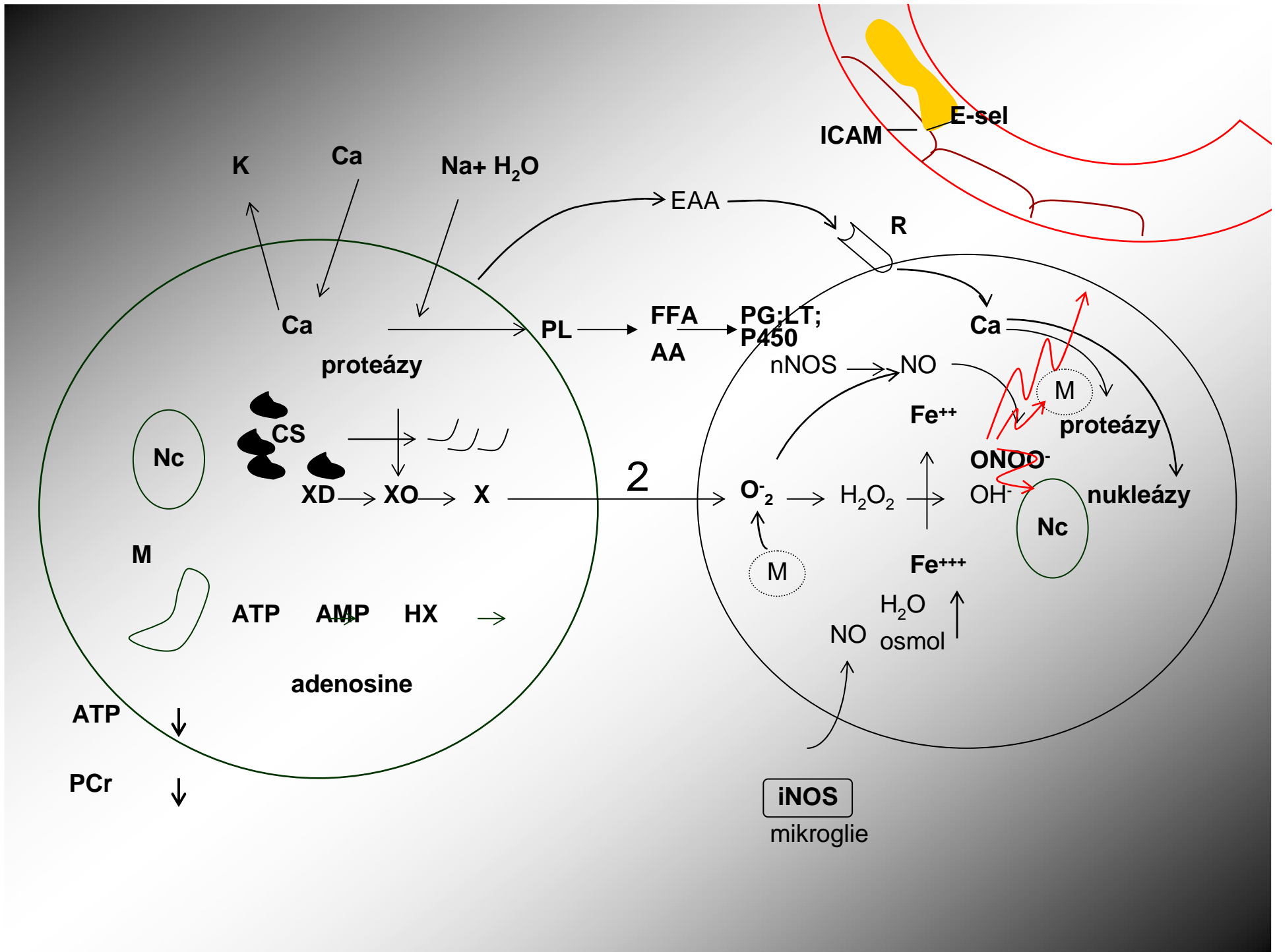
**expresivita
genu**

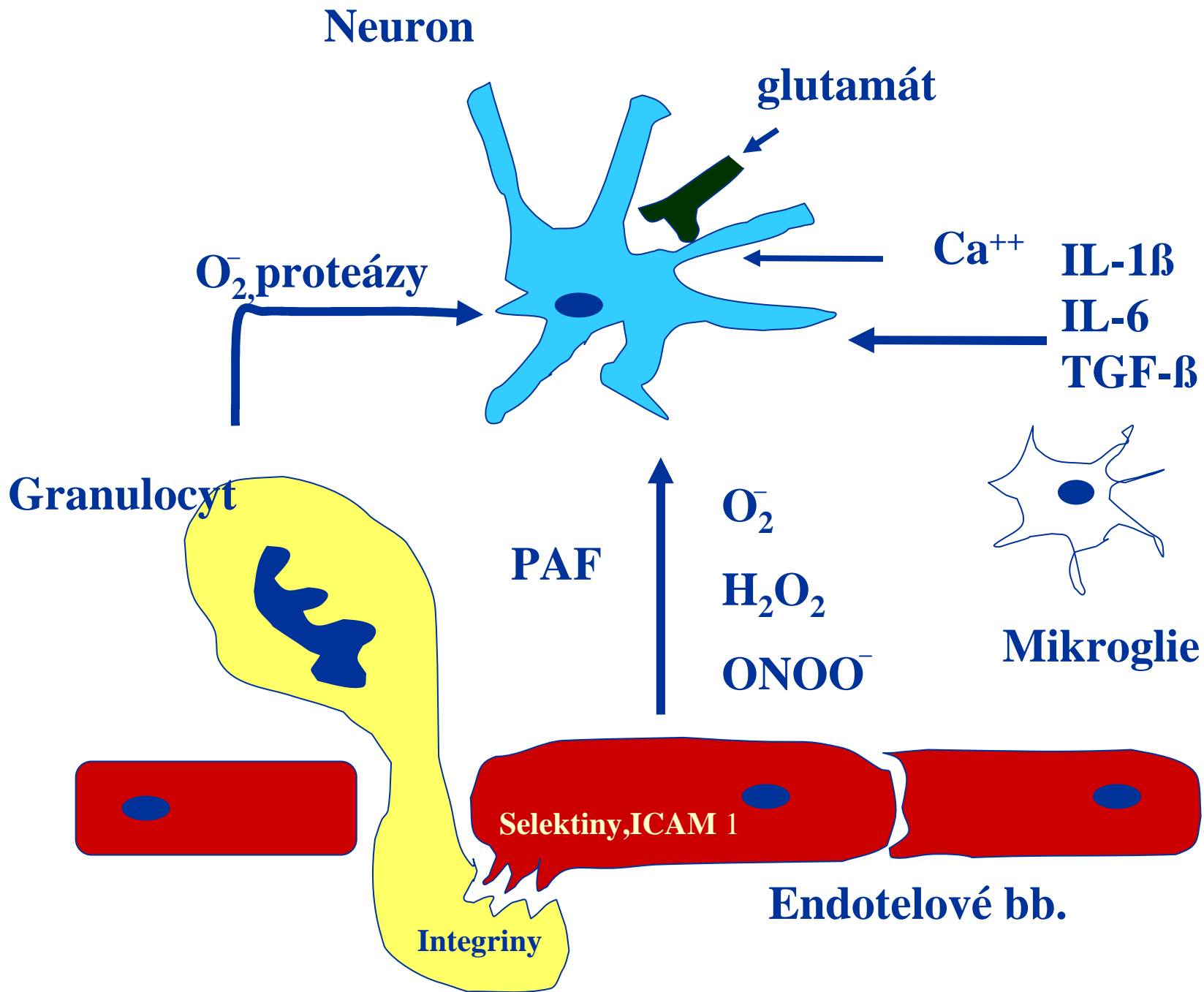
NGF

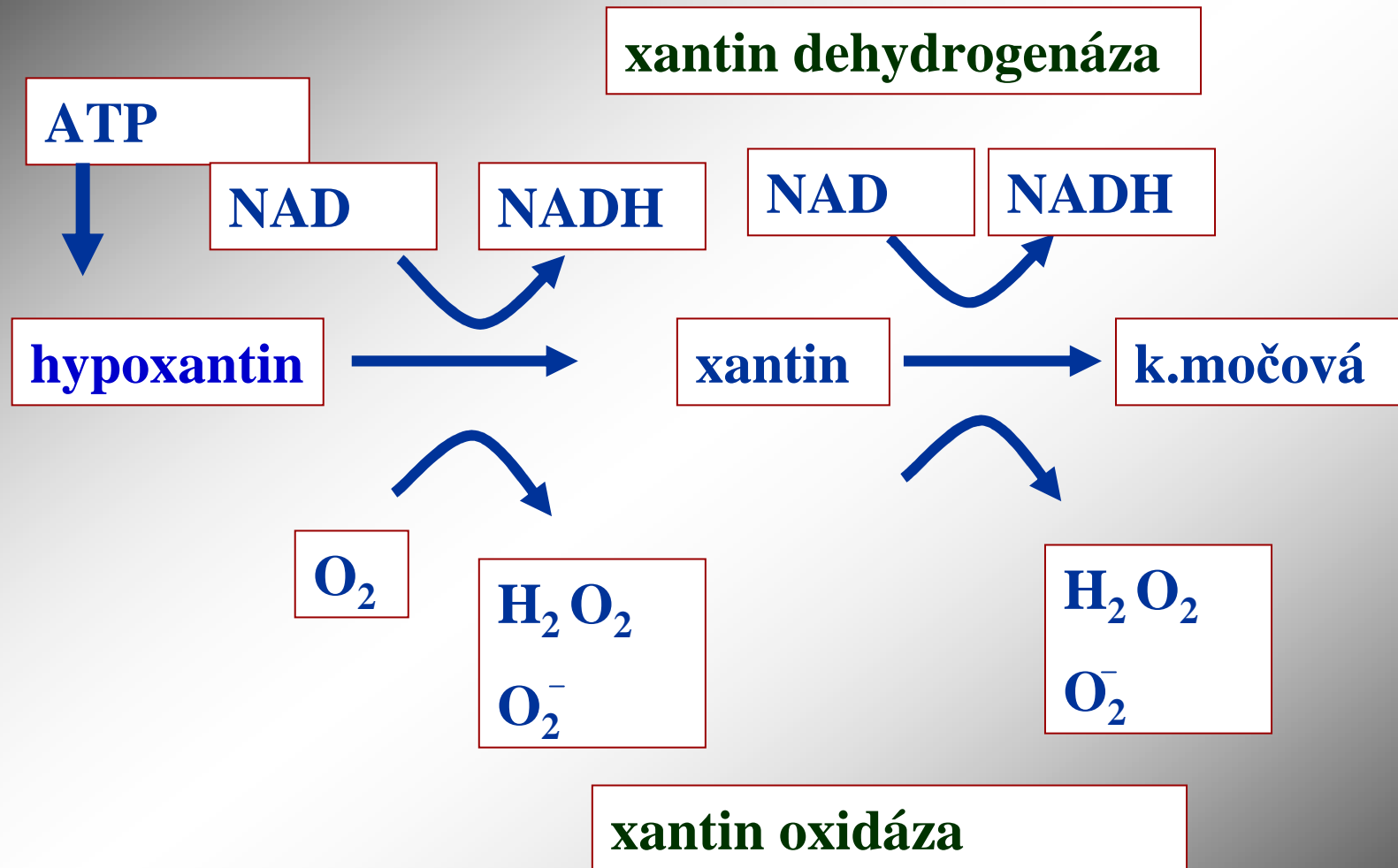
Patofyziologie asfyxie

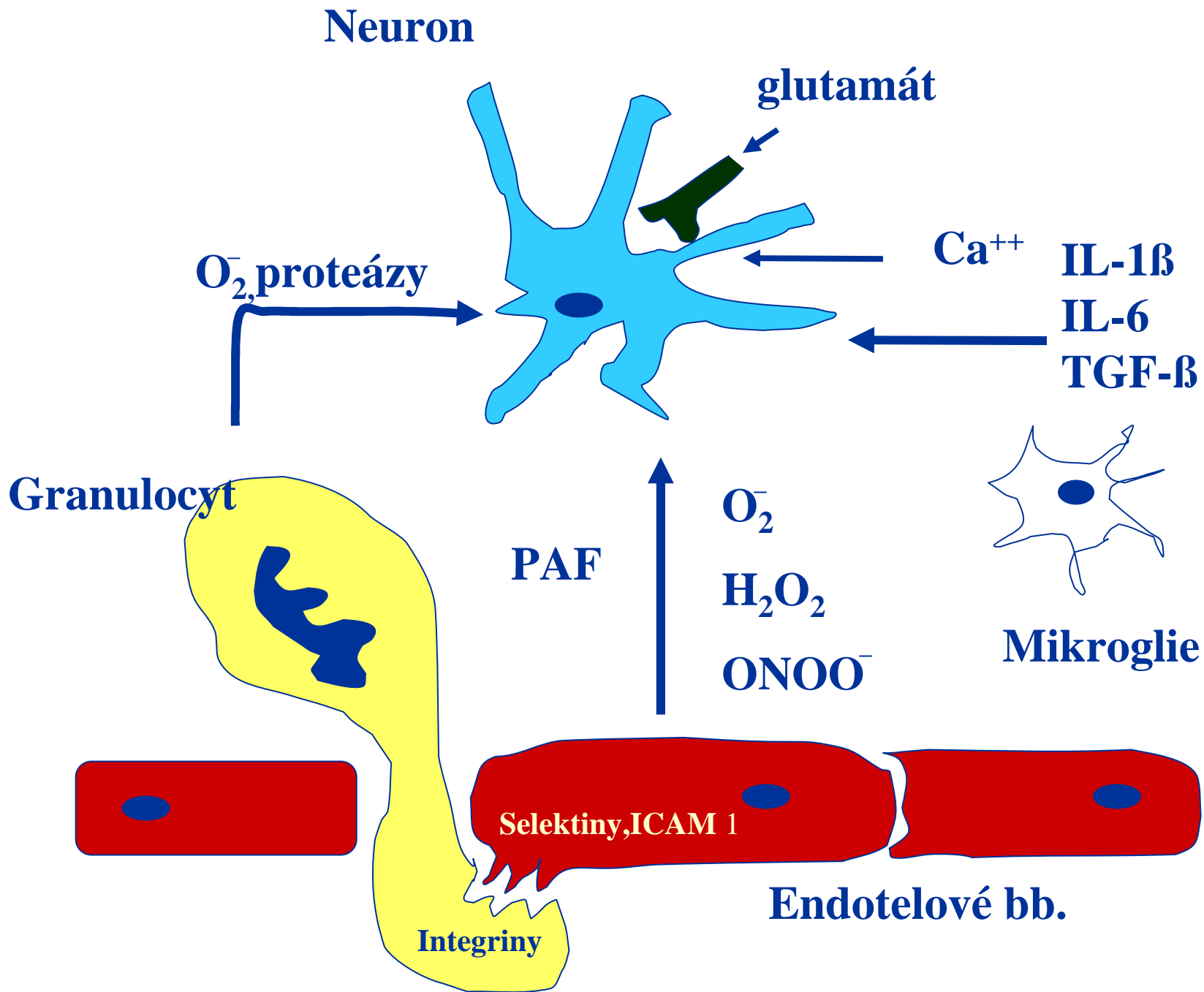

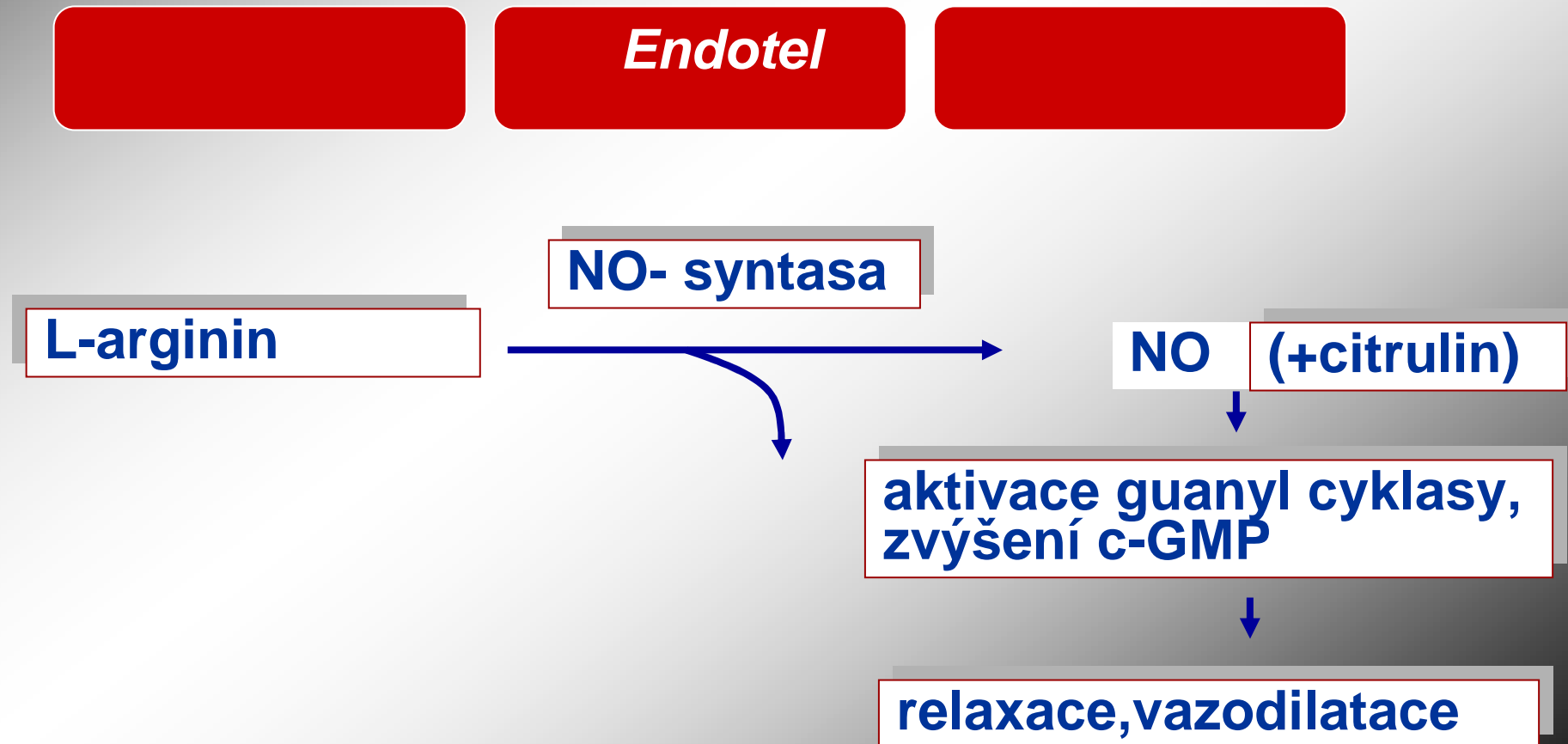
Patofyziologie asfyxie

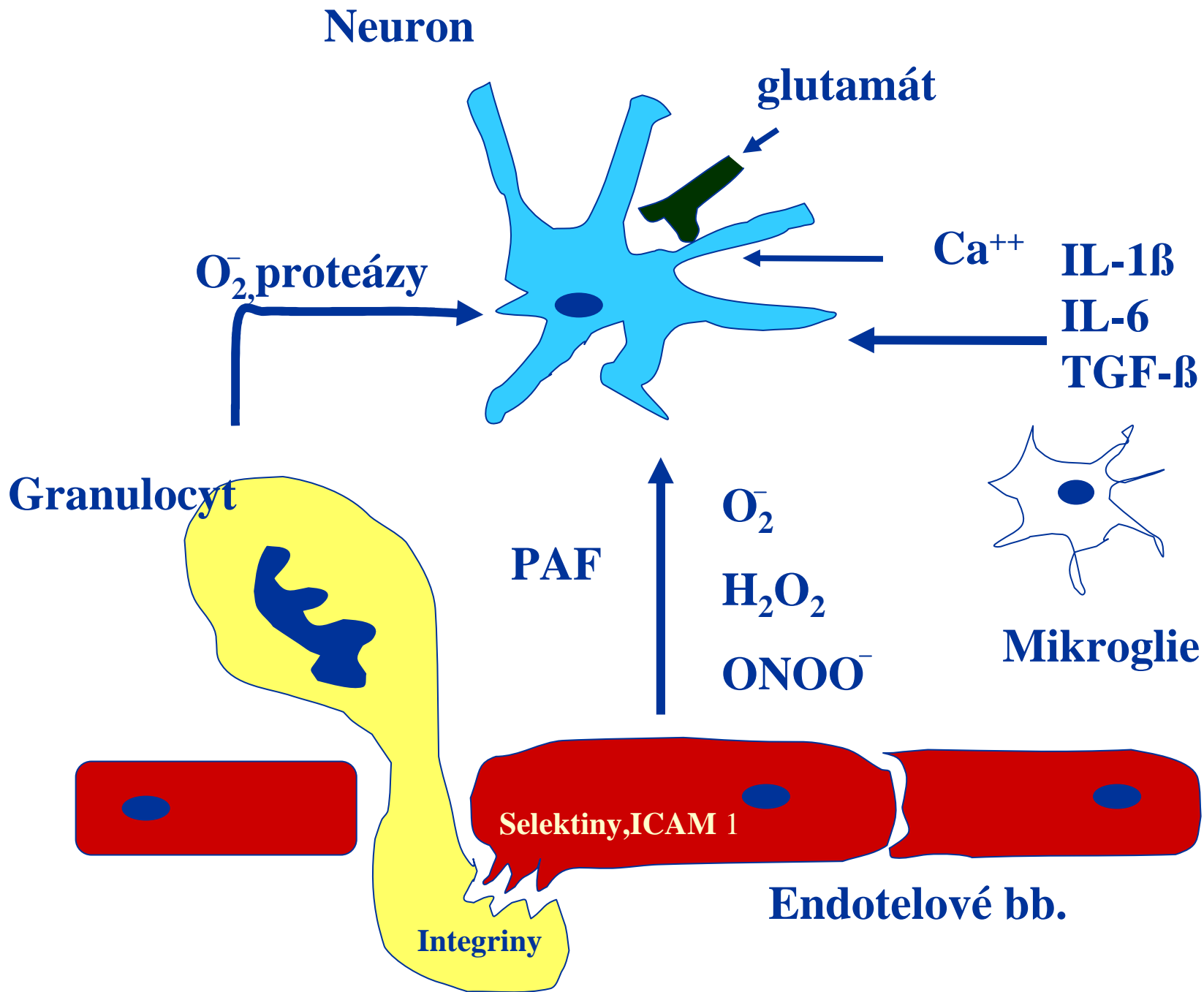

HIE - patogenéza

Patofyziologie asfyxie

hypoxémie → přechod na anaerobní metabolismus → zvýšená produkce laktátu → vážné zapojení cyklu TC kyselin (z 1 mol glukosy pouze 2 mol ATP)

selhání energetického metabolismu → poruchy funkce iontových pump (Na-K; Ca)-, poruchy funkce napět'ových kanálů, rozvoj membránové depolarizace → přesuny iontů: Na,Ca buněčný influx, K eflux.

výsledkem je intracelulární vzestup Na,Ca, který je následován i přesunem vody. Dochází ke smrti buňky.

↓ TF, ↓ CO, ↓ TK, SELHÁNÍ MOZKOVÉ AUTOREGULACE

IREVERZIBILNÍ ZMĚNY

Diagnostika asfyxie

- & ANAMNÉZA**
- & KLINICKÉ VYŠETŘENÍ**
  - poruchy srdečního rytmu
  - neurologický stav
  - oběhová a ventilační adaptace
- & LABORATORNÍ VYŠETŘENÍ**
  - ABR
  - LAKTÁT
  - ALT, AST
  - BETA₂MIKROGLOBULIN
- & ZOBRAZOVACÍ METODY**
  - SONOGRAFIE
  - CT
  - NMR

poruchy srdečního rytmu:

tachyarytmie, bradyarytmie, jiné poruchy srdečního rytmu, známky srdečního selhání, šelest, známky ischemie na EKG, známky trikuspidální regurgitace, sonografické nálezy dilatace pravostranných srdečních oddílů

neurologický stav:

dráždivost, hypertonie, třes, hypotonie, apatie, koma, absence novor. rr. křeče

poruchy ventilační a oběhové adaptace

přetrvávající plicní hypertenze

Diagnostika asfyxie

- & ANAMNÉZA**
- & KLINICKÉ VYŠETŘENÍ**
  - poruchy srdečního rytmu
  - neurologický stav
  - oběhová a ventilační adaptace
- & LABORATORNÍ VYŠETŘENÍ**
  - ABR
  - LAKTÁT
  - ALT, AST
  - BETA₂MIKROGLOBULIN
- & ZOBRAZOVACÍ METODY**
  - SONOGRAFIE
  - CT
  - NMR

ABR - normální hodnoty v pupeční artérii

pH - 7,24; pO₂ 18 (± 7); pCO₂ 56 (± 8); BE - 3,6(±3)

těžká asfyxie: pH < 7,1, BE < -15

laktát - normální hodnoty na konci porodu do 3,7 mmol/l

kreatinfosfokináza (CK, CKMB, CKBB frakce)

aminotransferázy - zvl. elevace AST

beta₂mikroglobulin - důsledek hypoxického postižení tubulárního aparátu ledvin

Diagnostika asfyxie

- & ANAMNÉZA**
- & KLINICKÉ VYŠETŘENÍ**
  - poruchy srdečního rytmu
  - neurologický stav
  - oběhová a ventilační adaptace
- & LABORATORNÍ VYŠETŘENÍ**
  - ABR
  - LAKTÁT
  - ALT, AST
  - BETA₂MIKROGLOBULIN
- & ZOBRAZOVACÍ METODY**
  - SONOGRAFIE
  - CT
  - NMR

sonografie: 2D zobrazení, dopplerovské vyšetření - měření rychlosti průtoku na ACA,ACM

CT: tam kde, se sonograficky nedaří nález dostatečně zobrazit

SPECT (single photon emission computed tomography):
možnost zobrazení průtoku jednotlivých oblastí mozku

PET (positron emission tomography)
možnost průkazu některých metabolitů

MRi, MR Ag, MR spektroskopie: nutnost celkové anestezie, délka vyšetření, nedostatečný monitoring

Near infrared spectroscopy

monitorování oxy HB a deoxy HB v různých částech mozku

EEG:

- **pro prognózu mají význam opakované záznamy**
- **znalost fyziolog. vzorců odpovídajících gestačnímu věku**
- **nutno brát ohled na farmakologický útlum**
- **evokované potenciály**

Kritéria pro diagnózu PA

- ⊗ acidóza - pH < 7,1
- BE < - 15
- ⊗ AS 0-3 v 5.,10. event. 15 min
- ⊗ neurologické příznaky
- ⊗ projevy dysfunkce jednotlivých orgánů

Orgánové projevy asfyxie

- &** **CNS**
  - hypoxicko-ischemická encefalopatie
  - hypoxické krvácení do CNS
- &** **PLÍCE**
  - RDS
  - PPHN
  - plicní apoplexie
  - aspirace mekonia
- &** **OBĚH**
  - dysfunkce myokardu
  - selhání periferní cirkulace
- &** **LEDVINY**
  - ASL
  - SIADH

Orgánové projevy asfyxie

&	GIT	- NEC - sy. líného střeva
&	KREV	- DIC
&	JÁTRA	- hyperbilirubinémie - hyperamonémie - snížená produkce koagulačních faktorů - akutní jaterní selhání

Hypoxicko-ischemická encephalopatie (HIE)

DEFINICE

*klinickopatologická jednotka, která vzniká v důsledku difúzního hypoxickoischemického postižení CNS u **doonošeného novorozence***

HIE - patofyziologie

MECHANIZMUS VZNIKU

1. **ČASNÁ FÁZE - fáze primární ztráty neuronů**
důsledek : - zhroucení energetického metabolismu
buňky v důsledku membránové
nestability a dysfunkce

- iontové dysbalance (Na,Ca), vliv NO, kyslíkové radikály, nitrity, excitotoxicita AMK, aktivace zánětlivých bb., expresivita genů, exprese ICAM
- nekróza buňky
- možnost nastartování apoptózy

HIE -patofyziologie

MECHANIZMUS VZNIKU

2. POZDNÍ FÁZE - fáze sekundární ztráty neuronů (časový odstup 2 - 12 hod. po akutním inzultu)

důsledek - apoptózy

- odpověď aktivované mikroglie

HIE - patofyziologie

asfyxie

cytotoxické poškození bb

*kompenzační
mechanizmy*

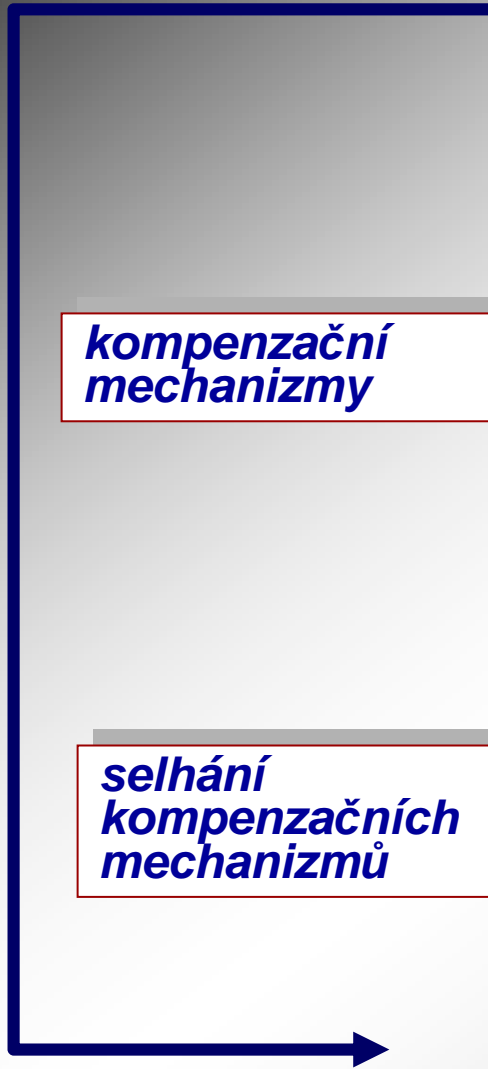
*kompenzační
mechanizmy*

cytotoxický edém
(reverzibilní změny)

*selhání
kompenzačních
mechanizmů*

*selhání
kompenzačních
mechanizmů*

vazogenní edém
(ireverzibilní změny)

HIE - patologická anatomie

obraz záleží na

& závažnosti inzultu

& době proběhlé od inzultu

& na tom, zda mozek byl poškozen prostou asfyxií, nebo zda šlo o kombinaci asfyxie a ischemie

HIE - patologická anatomie

asfyxie

& edém mozku

**& selektivní
neuronální nekrosa**

**& léze podkorové
šedi**

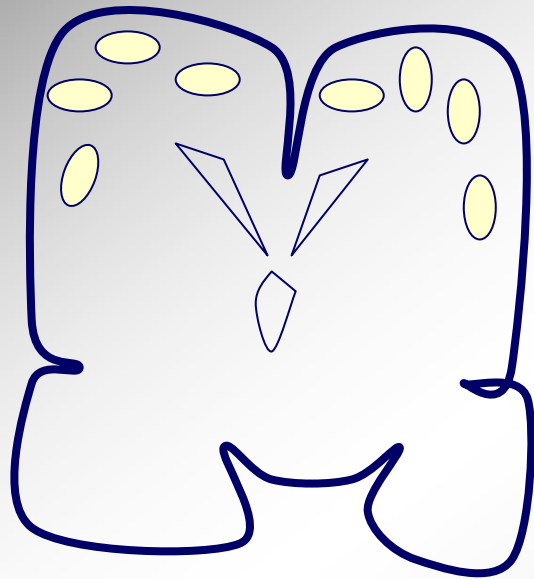
asfyxie + ischemie

& watershed ischemie

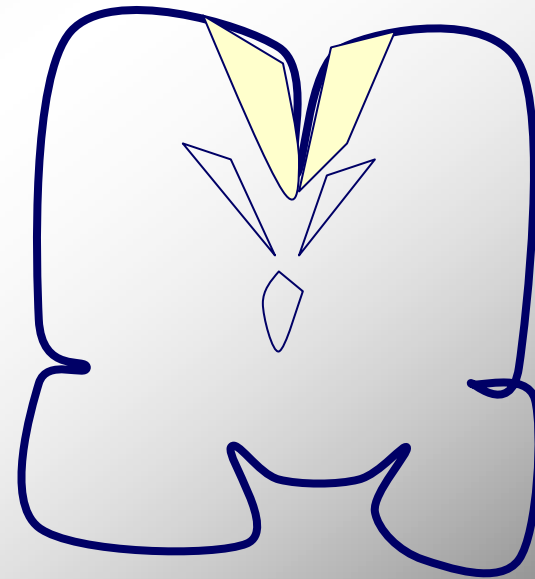
**(periventrikulární
leukomalácie - kortikální
a subkortikální
leukomalácie)**

**& fokální ischemie
(ACA, ACM, parasagitální
léze**

HIE - patologická anatomie

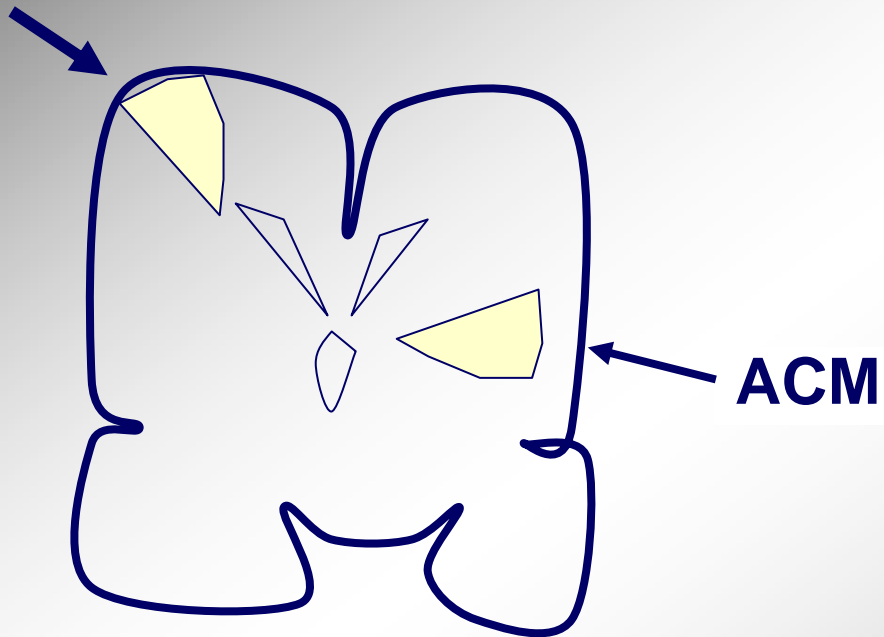
**kortikální a
subkortikální léze**

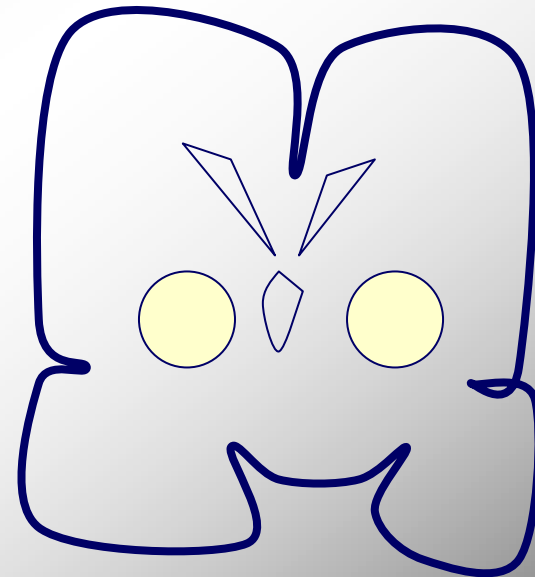
**parasagitální
léze**

HIE - patologická anatomie

ACA

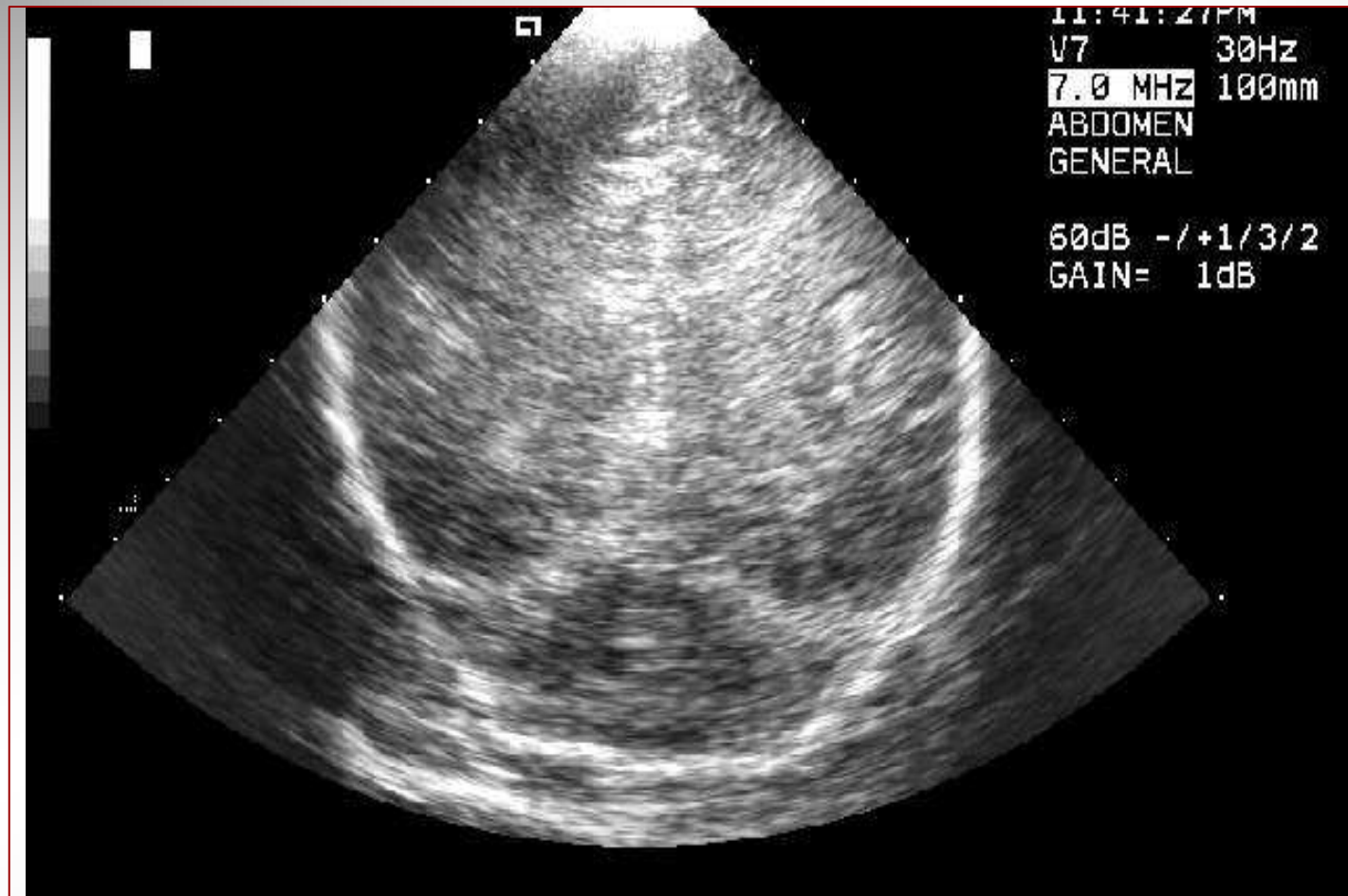

fokální léze v povodí
ACA a ACM

léze v oblasti
bazál. ggl.

Sonografická diagnostika - edém mozku

Sonografická diagnostika kortikální a subkortikální multifokální léze

Sonografický obraz parasagitální léze

Sonografický obraz parasagitální léze

Sonografický obraz parasagitální léze

Sonografická diagnostika - dopplerovské vyšetření

dopplerovské způsoby

- CW
- PW
- CFD
- CDE

vyšetřované cévy

- a. cerebri anterior
- aa. vertebrales
- a. carotis interna
- a. cerebri media
- vv. cerebri internae
- v. Galeni

Sonografická diagnostika - dopplerovské vyšetření

hodnocení dopplerovských parametrů

- sluchové hodnocení
- vizuální hodnocení
- matematická analýza

kvantitativní - (rychlost, průtok)

kvalitativní

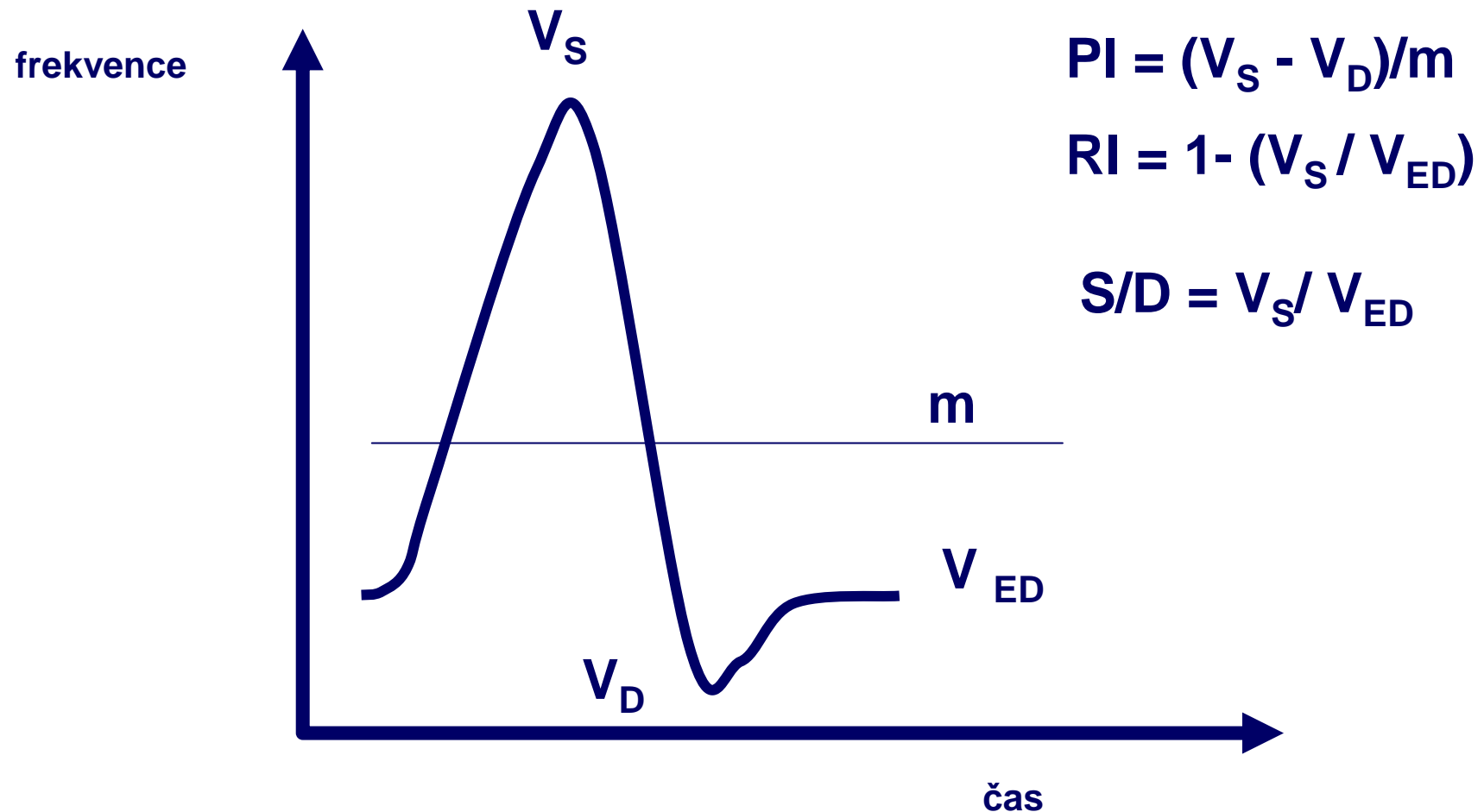
RI

PI

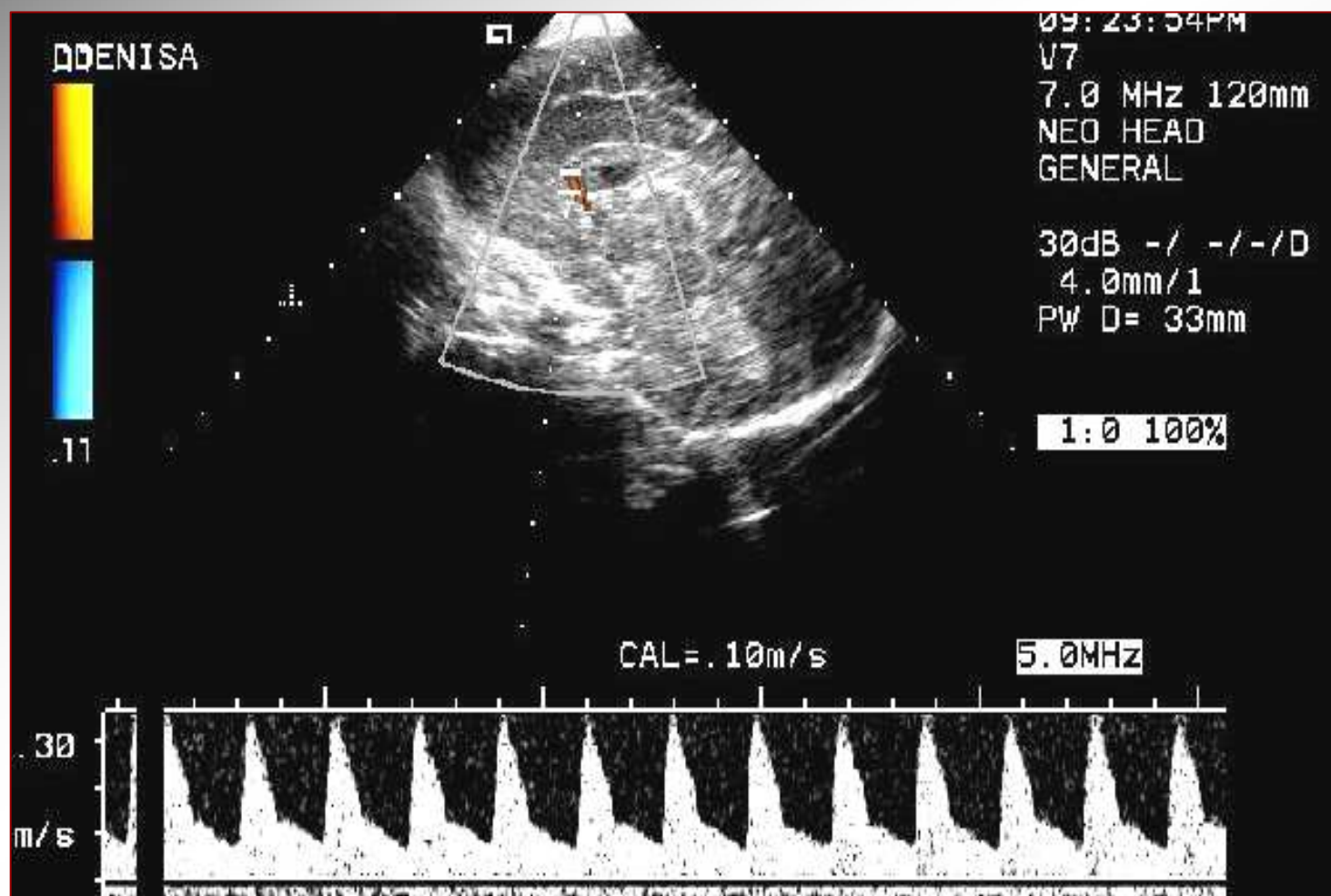
S/D index

AUTC

Sonografická diagnostika - dopplerovské vyšetření

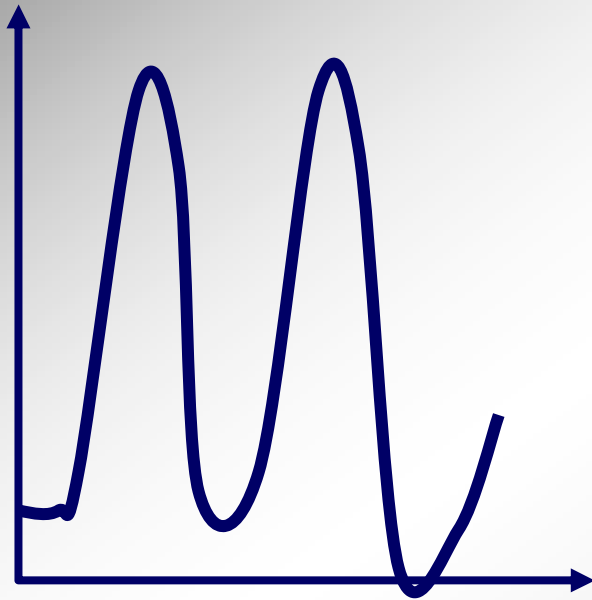

Sonografická diagnostika - dopplerovské vyšetření

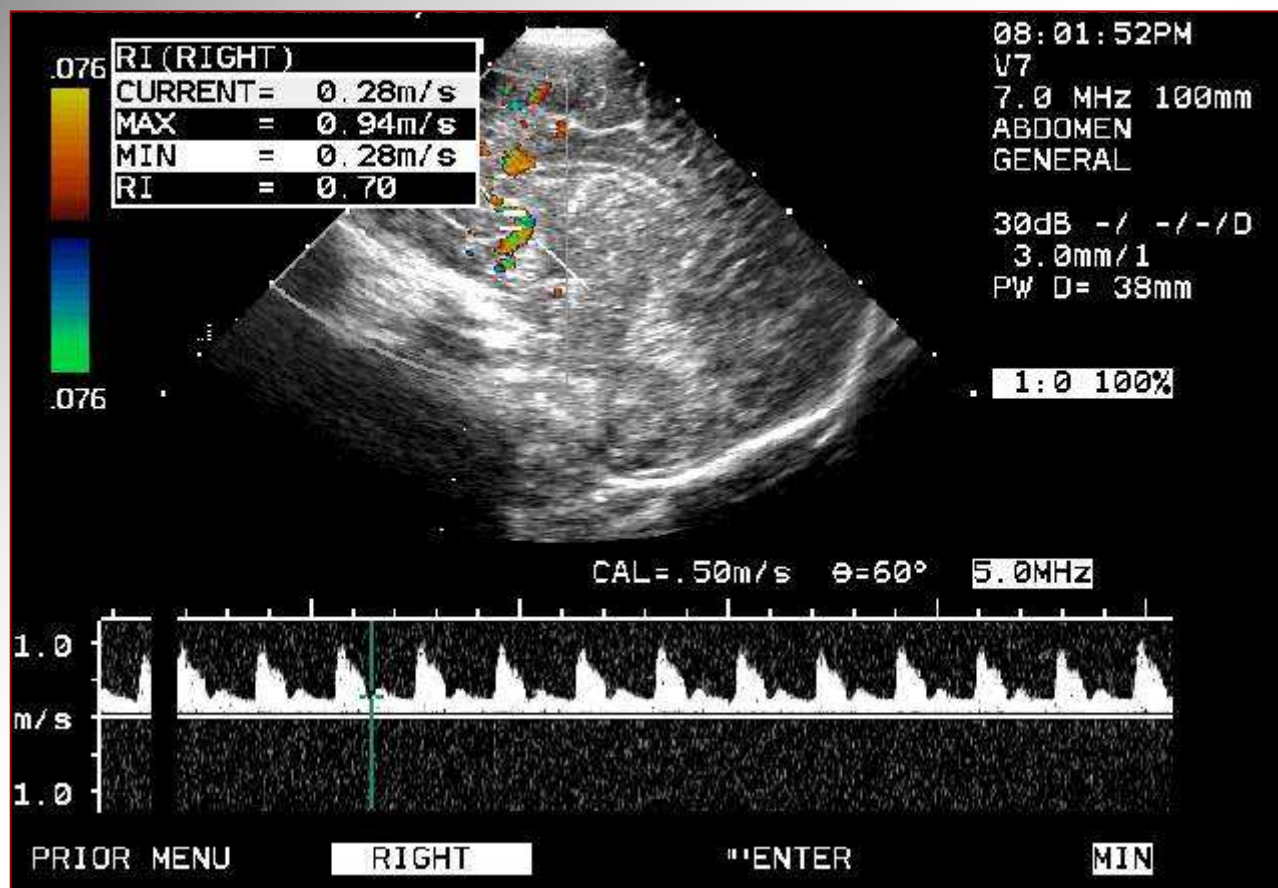
Sonografická diagnostika - dopplerovské vyšetření

↑ RI

- IKK
- hypokapnie
- ak. nitrolební hypertenze
- hyperviskozita
- VCC s L-P zkraty
- medikace (indometacin)

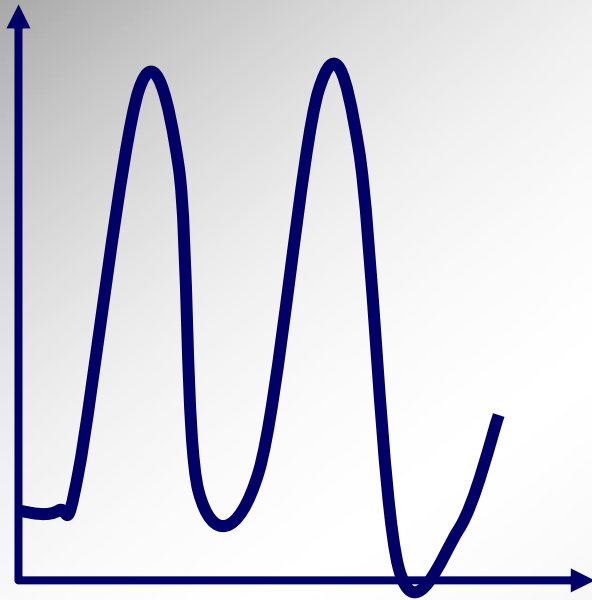
Sonografická diagnostika - dopplerovské vyšetření

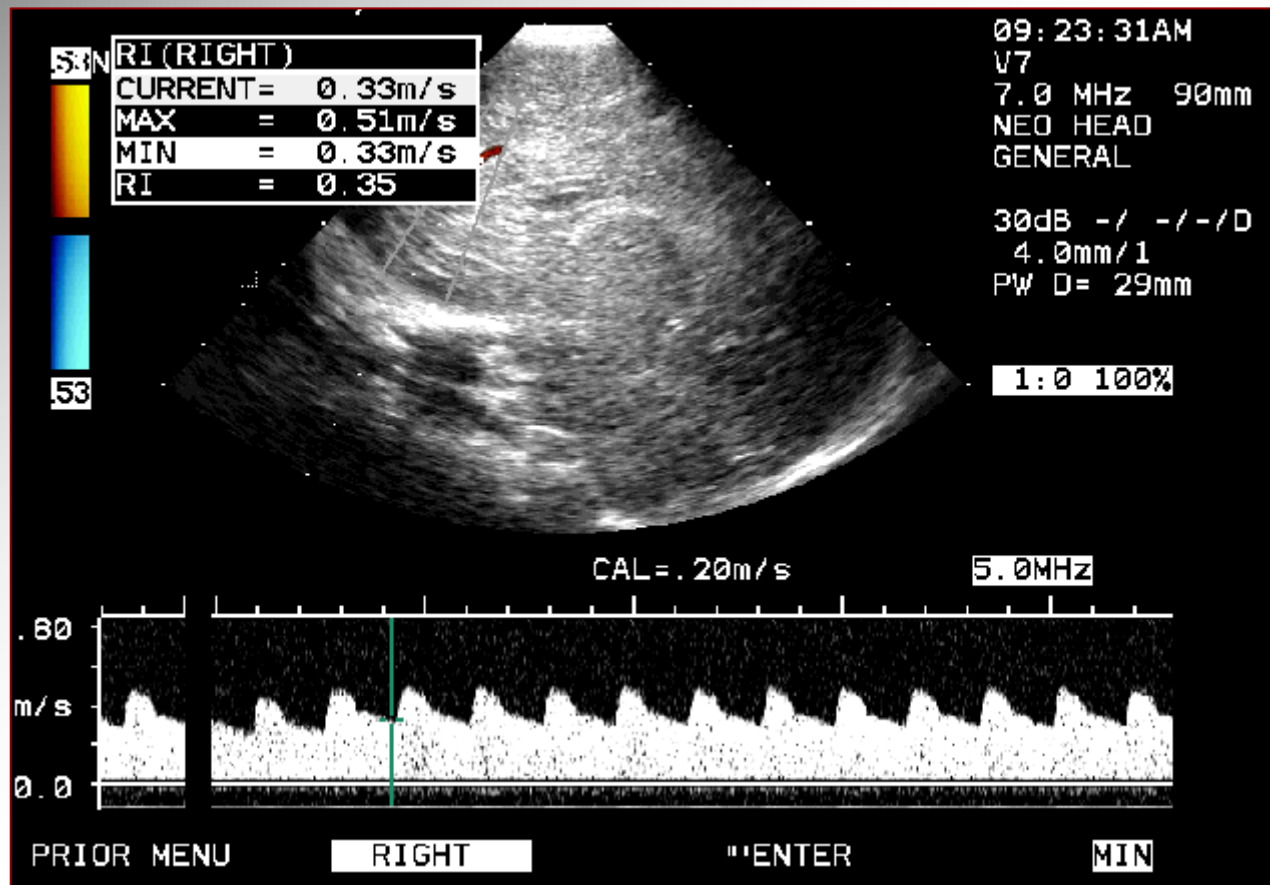
Sonografická diagnostika - dopplerovské vyšetření

↓ RI

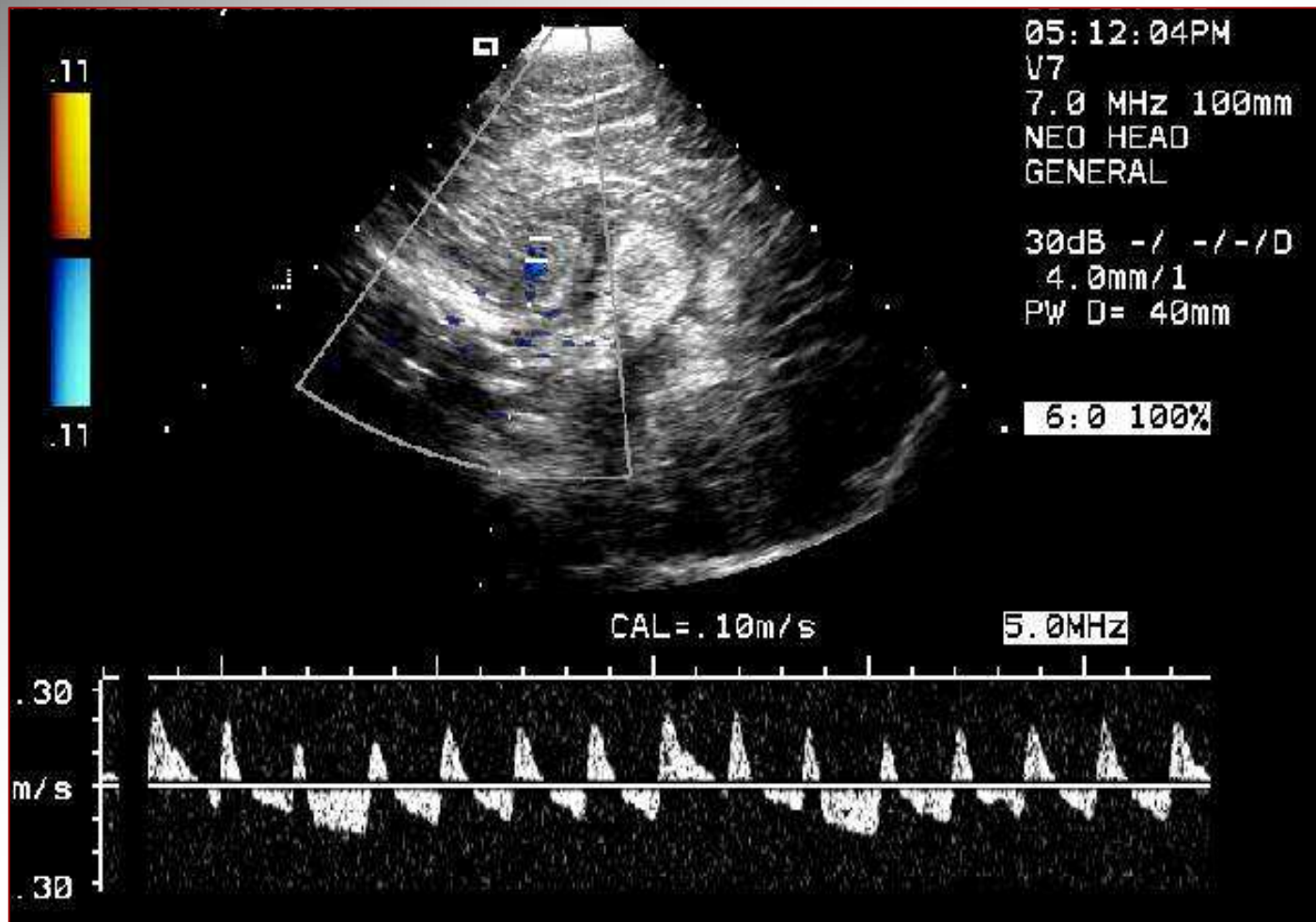

- křeče
- hyperkapnie
- asfyxie
- stavy spojené se zvýšením CVP

Sonografická diagnostika - dopplerovské vyšetření

Sonografická diagnostika - dopplerovské vyšetření

Sonografická diagnostika - dopplerovské vyšetření

Vývoj kvalitativních indexů

rychlost proudění krve v mozkových aa.

V_s novorozenci 0,3 - 0,5 m/s

školní věk 0,8 - 1 m/s

dospělí 0,5 m/s

RI donošení novorozenci 0,75 ($\pm$ 0,1)

RI NNPH 0,8 ($\pm$ 0,05)

Sonografická diagnostika - dopplerovské vyšetření

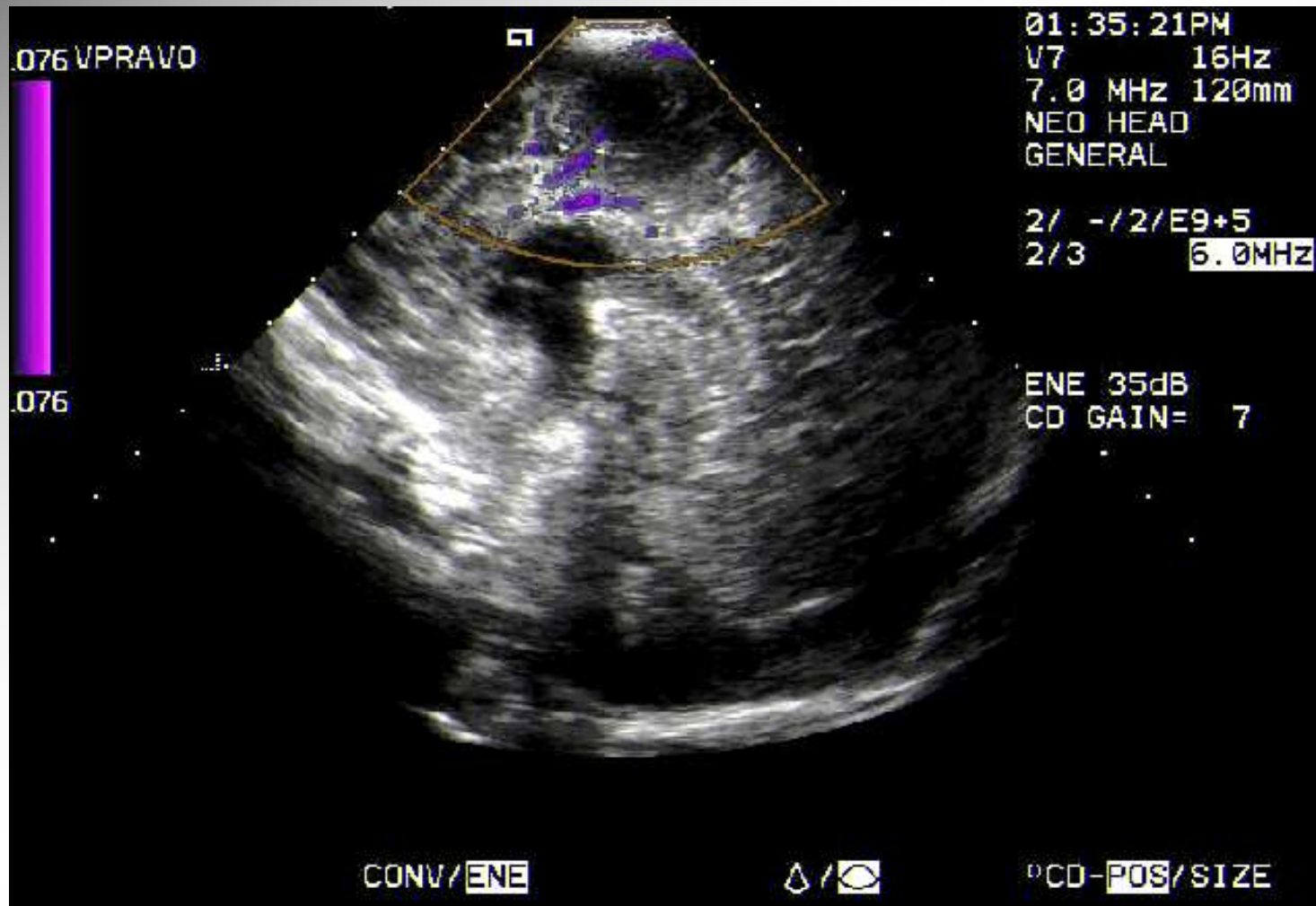
limitující faktory kvalitativních indexů

- význam má opakované měření
- vliv fyziologických faktorů (druh spánku, UPV, odsávání, odběry krve)

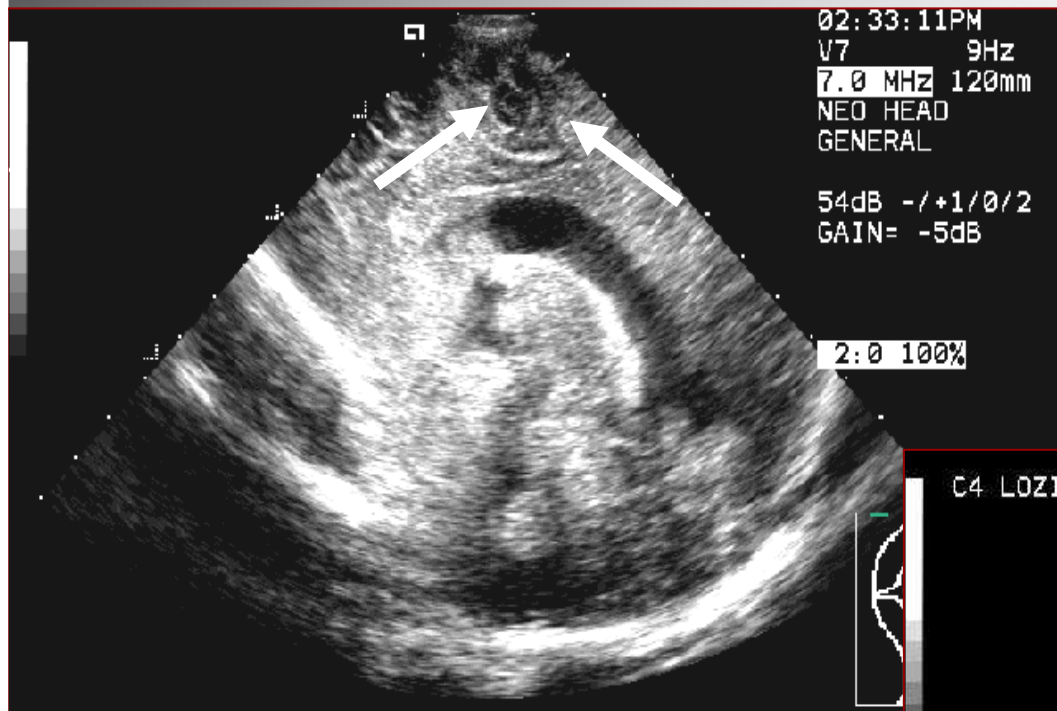
jednoznačná indikace

- asfyktický syndrom
- smrt mozku
- perfúzní poměry při rozvoji nitrolební hypertenze

Sonografická diagnostika - dopplerovské vyšetření

Sonografická diagnostika - dopplerovské vyšetření

HIE - klinické příznaky

hodnocení podle
Sarnatových

1. stupeň

- ⊗ dráždivost, hyperreflexie, otevřené oči, delší čas "bdění"
- ⊗ semiextenční držení DK, fyziologické flexní držení HK
- ⊗ extenční hypertonie šíje a trupu, šlachosvalové rr. jsou normální nebo zvýšené, klonus
- ⊗ novor.rr: slabý sací, Moro s nízkým prahem výbavnosti

HIE - klinické příznaky

hodnocení podle
Sarnatových

1. stupeň - prognóza

- ⊗ příznaky jsou většinou tranzitorní - do 24 - 48 hod vymizí
- ⊗ je vhodné sledování na jednotce intermediární péče
- ⊗ většina dětí nevyžaduje další neurologické sledování

HIE - klinické příznaky

hodnocení podle Sarnatových

2. stupeň

- ✿ letargie, apatie střídá dráždivost
- ✿ snížená spont. hybnost, resp. patologické pohyby (pedalling, boxing)
- ✿ střídavě hypotonie a hypertonie, addukce palců v pěstích
- ✿ zvýšené šlachosvalové rr. - postupně pokles výbavnosti
- ✿ poruchy sání, miosa
- ✿ bradykardie , centrální apnoické pausy
- ✿ křeče

HIE - klinické příznaky

hodnocení podle
Sarnatových

2. stupeň - prognóza

- ✿ příznaky se projeví většinou ihned po narození
- ✿ klinické příznaky přetrvávají 3 - 7 dní po narození
- ✿ je vhodné sledování na JIP
- ✿ dlouhodobé následky má 15 - 30% dětí, zpravidla jsou to děti, u kterých počáteční symptomatologie přetrvává déle jak 1 týden

HIE - klinické příznaky

hodnocení podle
Sarnatových

3. stupeň

- ✿ koma
- ✿ hypotonie, postupně rozvoj decerebrační rigidity
- ✿ minimální spont. pohyblivost, bez reakcí na nociceptivní podnět
- ✿ hyporeflexie, areflexie, areaktivní zornice
- ✿ centrální apnoe
- ✿ nezvládnutelné křeče

HIE - klinické příznaky

hodnocení podle
Sarnatových

3 . stupeň - prognóza

✿ v prvních 12 hod. dochází k mírnému zlepšení vědomí, které je však následováno dalším zhoršením až mozkovou smrtí.

✿ 50% novorozenců má trvalé následky různého rozsahu

✿ 50% novorozenců zemře

Mozková smrt

KLINICKÉ ZNÁMKY (DONOŠENÍ NOVOROZENCI < 7 DNÍ)

- **KOMA**
- **APNOE ($PCO_2 > 60$ mmHg při $FiO_2 = 1,0$ po dobu 3min.**
- **ABSENCE KMENOVÝCH REFLEXŮ**
- **ABSENCE SPONT. MOTORIKY**
- **TĚŽKÁ HYPOTONIE AŽ ATONIE**
- **EEG - ELEKTROCEREBRÁLNÍ SILENCE (BARBITURÁTY POD 25 ug/ml)**

Hypoxicko-ischemická encefalopatie

LÉČBA

VENTILACE - NORMOXÉMIE
- NORMOKAPNIE

Hypoxicko-ischemická encefalopatie

LÉČBA

- OBĚH - POMALÁ A ADEKVÁTNÍ
VOLUMEXPANZE**
- KOLOIDY
  - KRYSTALOIDY (NaHCO₃ ???)
  - RESTRIKCE TEKUTIN
  - KATECHOLAMINY

Hypoxicko-ischemická encefalopatie

LÉČBA

OBĚH - KONTINUÁLNÍ MONITORING ABP a CVP
- UDRŽENÍ OPTIMÁLNÍHO PERFUZNÍHO TLAKU

HMOTNOST	MABP (torr)	CVP (torr)
> 2000 G	45 – 50	5 – 8
1000 – 2000 G	35 - 40	3 – 5
< 1000 g	30 – 35	3 - 5

Hypoxicko-ischemická encefalopatie

LÉČBA

NORMOGLYKÉMIE - NORM. PŘÍSUN GLUKOSY

5 - 8mg/kg/min

MAX. PŘÍSUN GLUKOSY

9 - 15 mg/kg/min

NORMOTERMIE

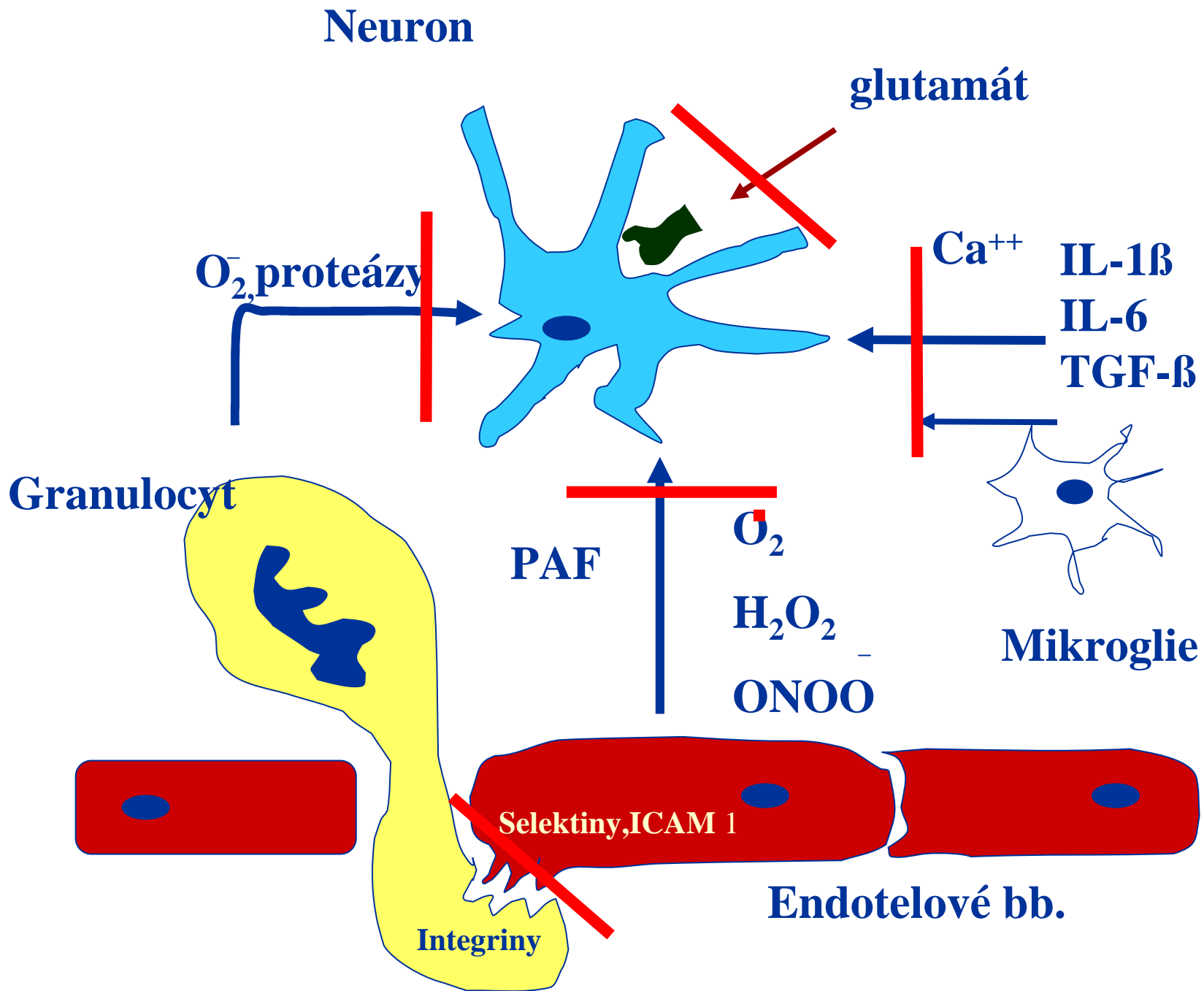
NORMOKALCÉMIE

Hypoxicko-ischemická encephalopatie - léčba

hypotermie systémová

hypotermie selektivní

- & snižuje pokles makroergních fosfátů (snížený metabolismus)**
- & redukce tvorby oxidu dusnatého**
- & redukce akumulace IC glutamátu**
- & potlačení či oddálení aktivace transkripčních faktorů**
- & snížení exprese adhezivních molekul**

Hypoxicko-ischemická encefalopatie

Hloubka hypotermie

&	lehká	32 - 34°C
&	střední	32 - 28°C
&	hluboká	28 - 17°C

Nežádoucí účinky hypotermie

poruchy srdečního rytmu

hematologické komplikace

metabolické komplikace

Hypoxicko-ischemická encefalopatie

LÉČBA

KŘEČE

1. PHENOBARBITAL 20 mg/kg - ÚVODNÍ DÁVKA
3 - 5 mg/kg/24 HOD. - UDRŽOVACÍ DÁVKA
2. PHENYTOIN 20 mg/kg - ÚVODNÍ DÁVKA
4 - 8 mg/kg/24 HOD - UDRŽOVACÍ DÁVKA
3. BENZODIAZEPINY

Důsledky hypoxie u NNPH

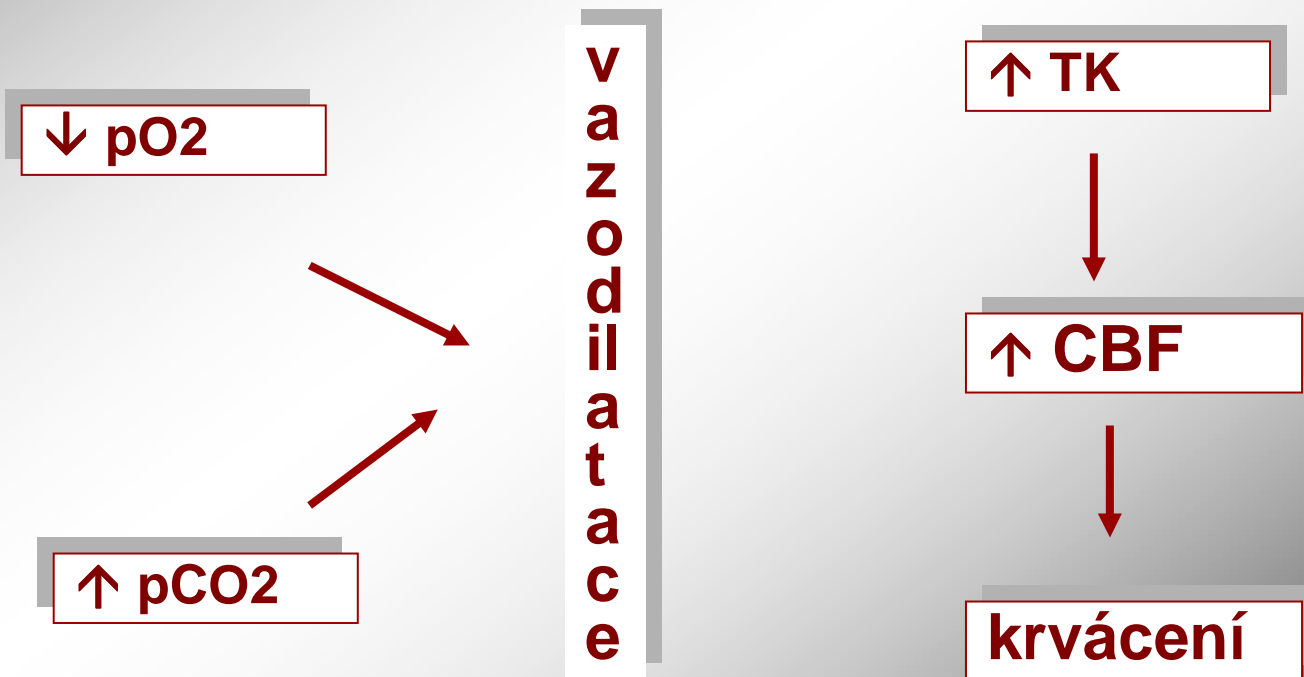
asfyxie

**periventrikulární
leukomalácie**

**periventrikulární
hemoragie**

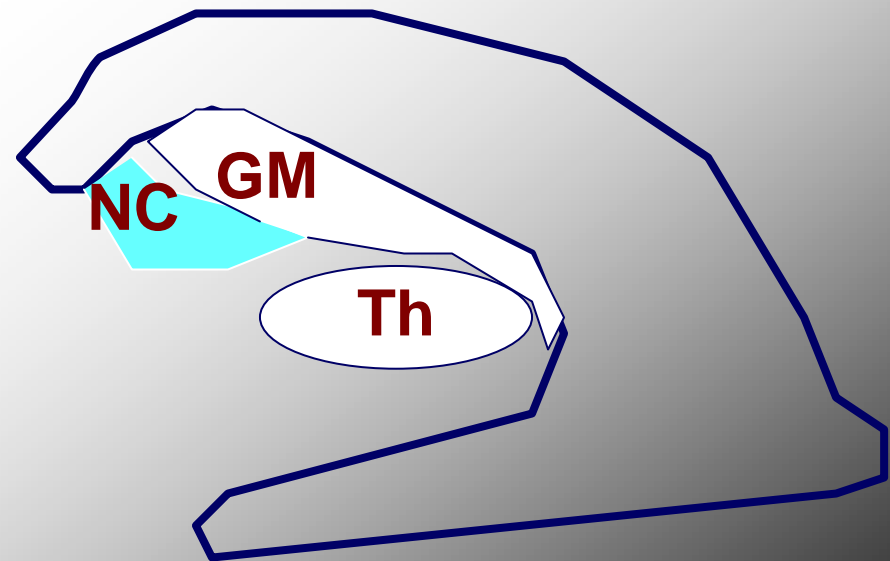
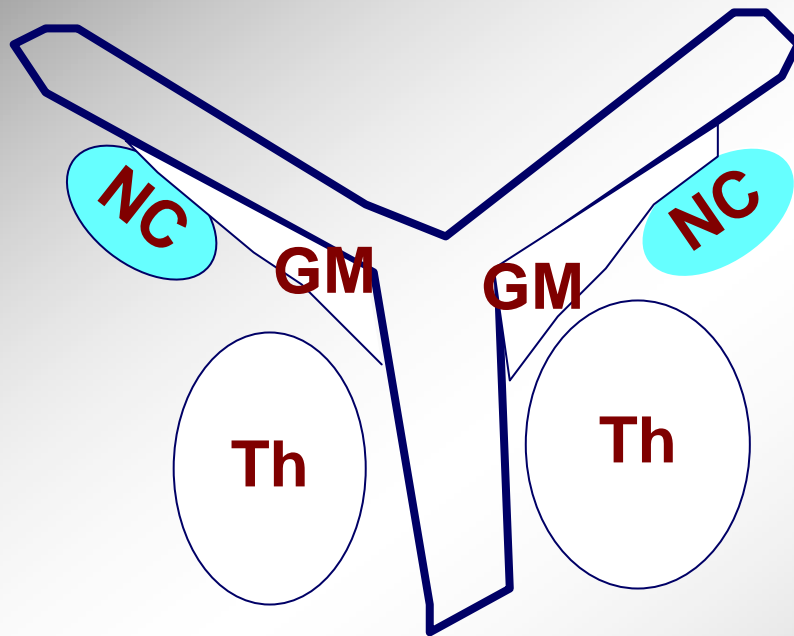
Etiopatogenéza hemoragických a ischemických lézí u NNPH

NNPH, asfyxie, germinální matrix,, snížená cévní autoregulace, poškození cévního endotelu, zvýšený fibrinolytická aktivita GM

Periventriculární hemorhagie

Periventrikulární hemoragie

- 1. st. krvácení do GM**
- 2.st. IVH bez dilatace PK**
- 3.st. velké IVH s dilatací PK**
- 4. st. těžké IVH a IPH**

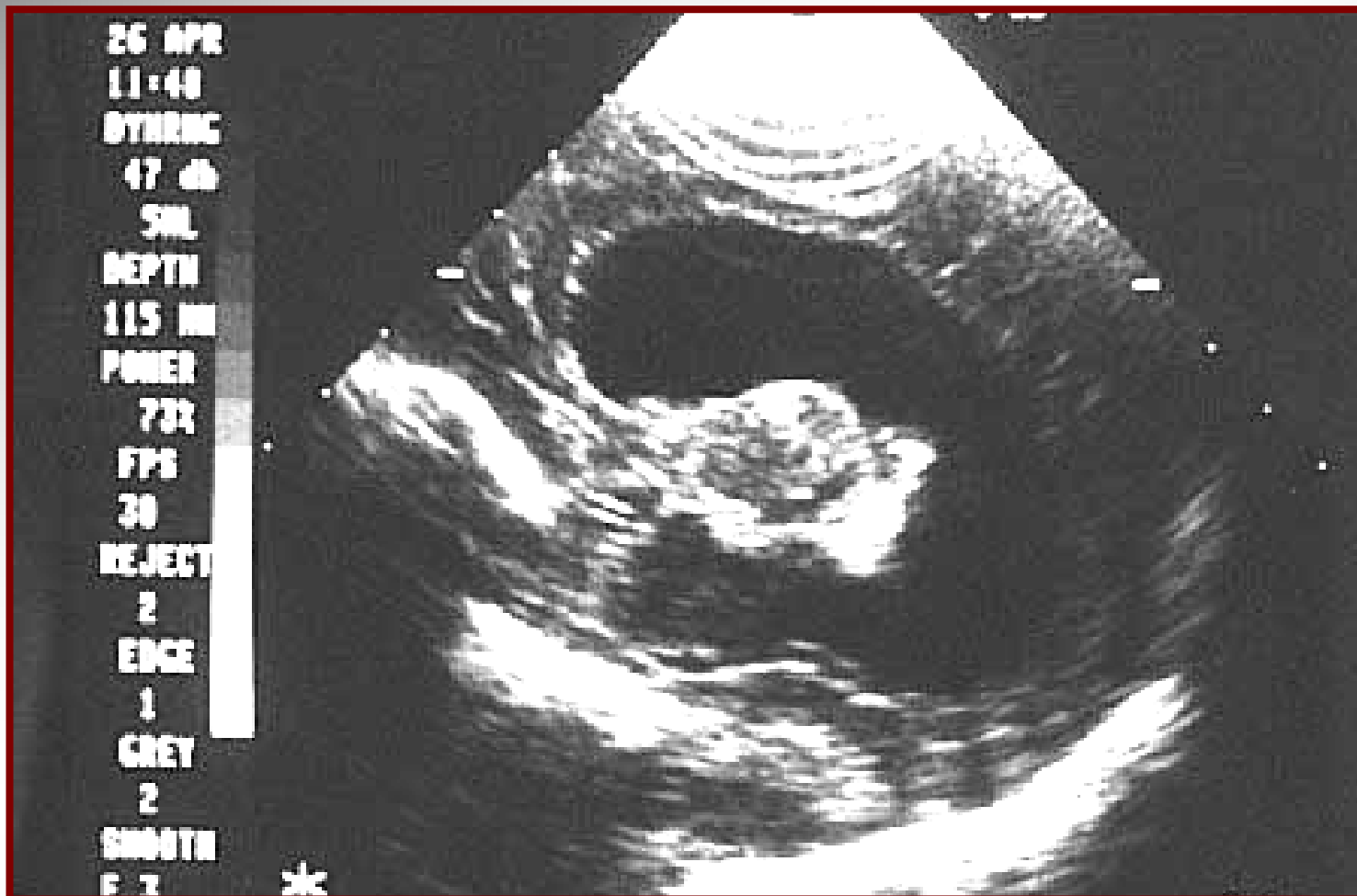
Periventrikulární hemoragie

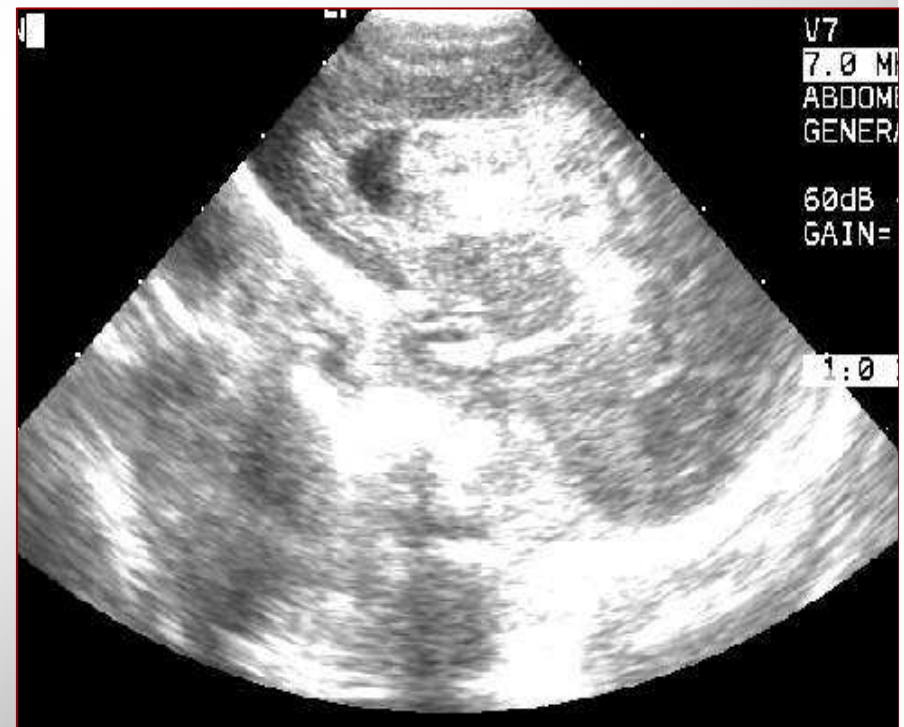
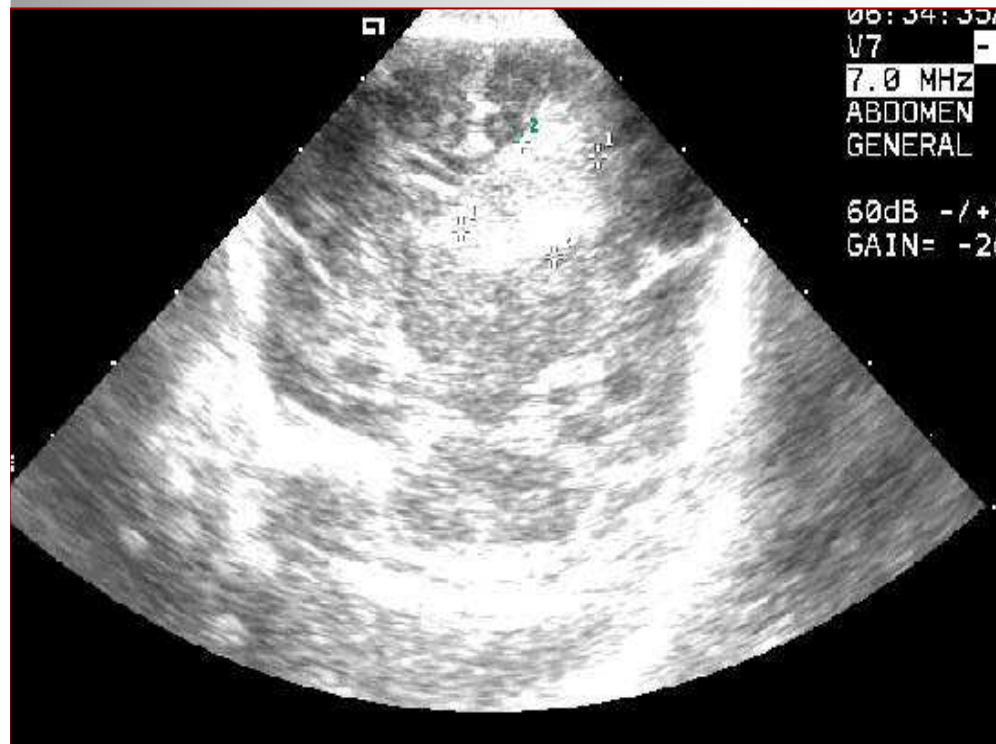
Periventrikulární hemoragie

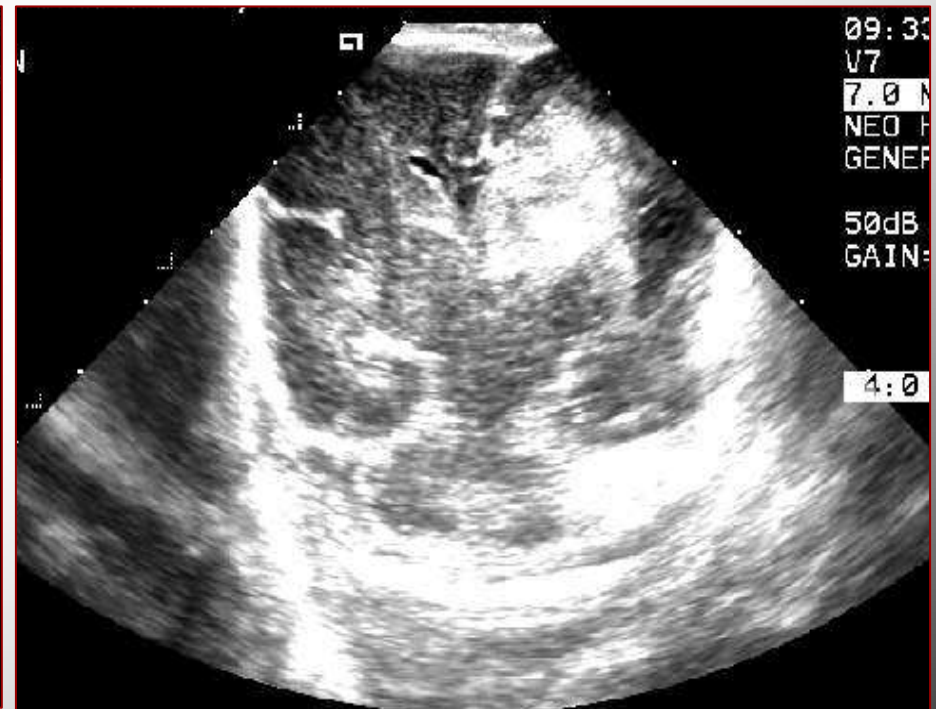
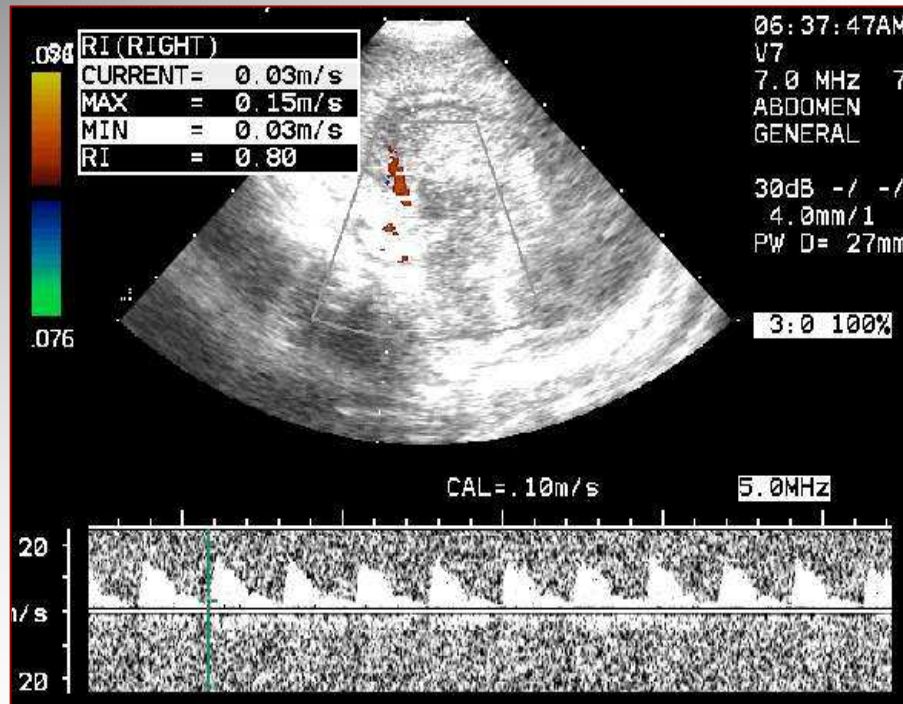
Periventrikulární hemoragie

Periventrikulární hemoragie

Periventrikulární hemoragie

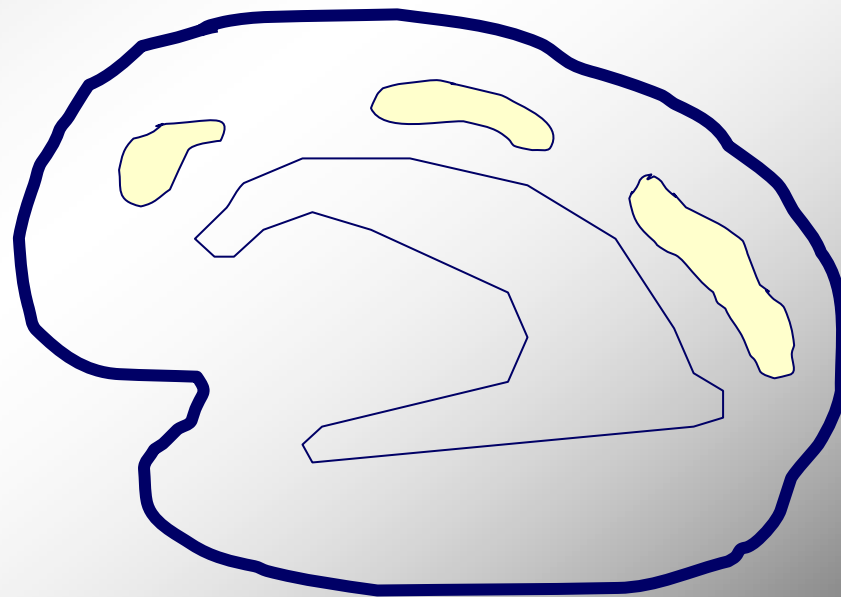
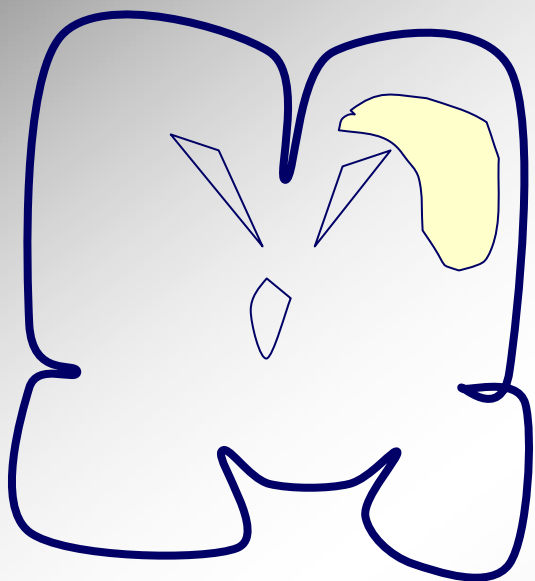

Periventrikulární hemoragie

Periventrikulární leukomalácie

Periventrikulární leukomalácie

Periventrikulární leukomalácie

